

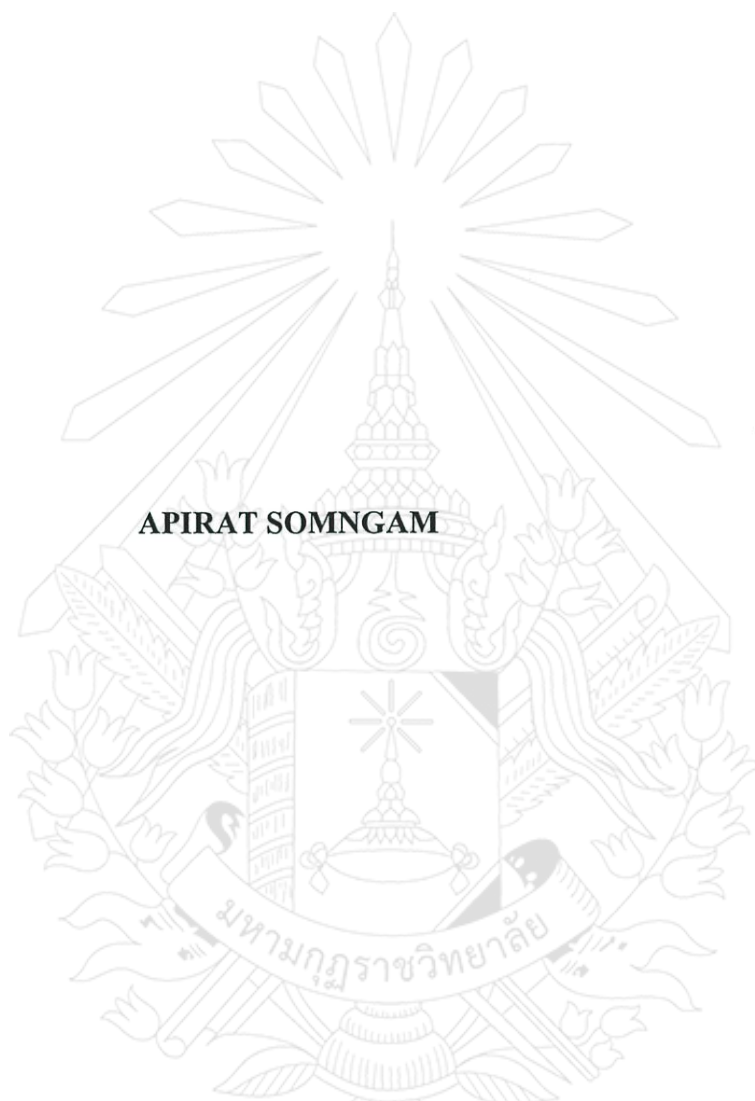
ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
อำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 3

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2556

B 16963

**OPINION TOWARD ADMINISTRATION USING SCHOOL AS A
BASE, BAN MUANG DISTRICT UNDER SAKON NAKHON
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3**

APIRAT SOMNGAM

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
DEPARTMENT OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E.2556 (2013)**

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ได้พิจารณา
สารนิพนธ์ของ นายอภิรัฐ สมงาม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัยได้

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.พรสมบัติ ศรีไสย)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....ประธาน
(พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์, ดร.)

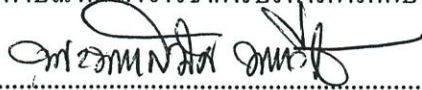

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ)

.....กรรมการ
(ดร.พรสมบัติ ศรีไสย)

.....กรรมการ
(ดร.กิตติ์กาญจน์ ปฎิพันธ์)

.....กรรมการ
(ดร.จักรกฤษณ์ โปคาพล)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

.....รักษาการคณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(พระมหาสมัคร มหาวิโร)

วันที่ 13 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2556

หัวข้อสารนิพนธ์ : ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐาน อำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนครเขต 3

ชื่อนักศึกษา : อภิรัฐ สมงาม

สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร.พรสมบัติ ศรีไสย

ปีการศึกษา : 2556

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกระจายอำนาจ 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) ด้านการบริหารงานตนเอง 4) ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน 5) ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล และ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำแนกตาม ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนใน อำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการ ทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อำเภอ บ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ด้านการบริหารงานตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน

Thematic Title : **Opinion toward Administration using School as a Base, Ban Muang District under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3**

Student's Name : **Apirat Somngam**

Department : **Educational Administration**

Advisor : **Assoc.Prof.Dr. Wirot Sanrattana**

Co – Advisor : **Dr. Pornsombat Srisai**

Academic Year : **B.E. 2556 (2013)**

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were to study the level of opinion toward administration using schools as a base, Ban Muang district under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3 in 5 aspects namely 1) aspect of decentralization, 2) aspect of participation, 3) aspect of self-management, 4) aspect of restoring education management power to people, and 5) aspect of checking and balance and to compare the level of opinion toward administration classified by status and sizes of schools. The data were collected from administrators and teachers altogether 573. The tool used in this study to collect data was a constructed 5-level scale questionnaire with the reliability of 0.91. The statistics were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The results of the research were as follows:

The level of opinion toward administration using schools as a base, Ban Muang district under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3 in overall was high, the comparison on the level of opinion toward administration using schools as a base classified by status expressed that the difference was statistically significant at 0.01 in the aspect of self-management whereas other remaining aspects were not different and the comparison classified by sizes of schools showed no any differences.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้เพราะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณสถาบันองค์กรและบุคคลที่ได้ให้ความช่วยเหลือดังต่อไปนี้

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน และคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แนะแนวทางการเขียนสารนิพนธ์แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่าช่วยเติมเต็มให้สารนิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ รศ.ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ อาจารย์ที่ปรึกษา และ ดร.พรสมบัติ ศรีไสย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้คำแนะนำสละเวลาตรวจแก้ข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้ได้สารนิพนธ์ที่ถูกต้องสมบูรณ์

ขอขอบคุณ นายวัฒนา ชัยโสม นายมานิตย์ สนิทบรรเลง และนายวัชระ งามชัด ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้คำแนะนำปรับปรุงเนื้อหาสาระเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดี ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะและอื่นๆ ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและคุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากสารนิพนธ์นี้ ขอสัมฤทธิ์ผลนั้นเป็นสิ่งบูชาพระคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์ที่ให้ความอนุเคราะห์และประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ขอได้รับส่วนแห่งความดีนี้ทุกท่านเทอญ

อภิรัฐ สมงาม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร	12
2.3 หลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	13
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน	22
2.5 หลักการการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน	26

2.6 การบริหารตนเอง	34
2.7 การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน	36
2.8 การตรวจสอบและถ่วงดุล	39
2.9 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	40
2.10 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา	44
2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
2.12 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	53
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	57
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	59
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
4.2 ผลการวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	62
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
5.1 สรุปผลการวิจัย	78
5.2 ผลการวิจัย	81
5.3 ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	89

	ณ
ภาคผนวก	93
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	94
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	101
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ	103
ภาคผนวก ง แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม	107
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	110
ภาคผนวก ฉ คำสัมภาษณ์พีธีแอลฟา	112
ประวัติผู้วิจัย	115

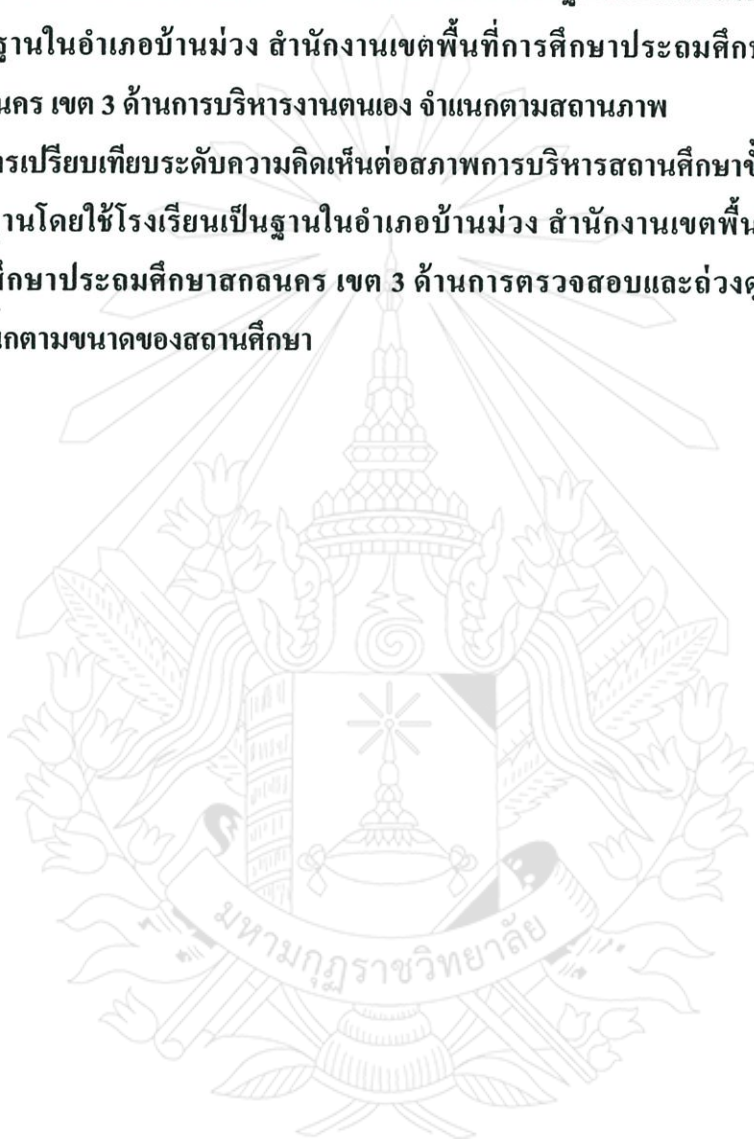

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	แสดงการจัดหมวดหมู่ของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
ตารางที่ 3.2	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในรายด้าน	58
ตารางที่ 4.1	ความถี่และร้อยละของข้อมูลแสดงสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม	62
ตารางที่ 4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในอำเภอ บ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมและรายข้อ	63
ตารางที่ 4.3	ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจ จำแนกตามสถานภาพ	64
ตารางที่ 4.4	ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่ขนาดของสถานศึกษาการศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจ จำแนกขนาดของสถานศึกษา	65
ตารางที่ 4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายข้อ	66
ตารางที่ 4.6	ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกตามสถานภาพ	67

ตารางที่ 4.7	ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกขนาดของสถานศึกษา	68
ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเอง โดยภาพรวมและรายข้อ	69
ตารางที่ 4.9	ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเอง จำแนกตามสถานภาพ	70
ตารางที่ 4.10	ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านบริหารตนเอง จำแนกขนาดของสถานศึกษา	71
ตารางที่ 4.11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนโดยรวมและรายข้อ	72
ตารางที่ 4.12	ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเอง จำแนกตามสถานภาพ	73
ตารางที่ 4.13	ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน จำแนกขนาดของสถานศึกษา	74

<p>ตารางที่ 4.14</p>	<p>ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการตรวจสอบและ ถ่วงดุลโดยภาพรวมและรายข้อ</p>	<p>75</p>
<p>ตารางที่ 4.15</p>	<p>ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเอง จำแนกตามสถานภาพ</p>	<p>76</p>
<p>ตารางที่ 4.16</p>	<p>ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้น พื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา</p>	<p>77</p>

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

54

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารสถานศึกษาที่ผ่านมา เป็นการบริหารสั่งการจากส่วนกลาง นโยบายและแนว
ดำเนินการต่าง ๆ จะกำหนด โดยส่วนกลาง คือกระทรวง ทบวง กรมเท่านั้น ซึ่งหน่วยงานระดับล่าง
ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการและแนวดำเนินการทำให้การ
จัดการศึกษาไม่พัฒนาเท่าที่ควร โดยส่วนกลางจะมองการแก้ปัญหาในภาพรวมของประเทศไม่ได้
เข้าไปถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นของหน่วยงานระดับล่าง ทำให้การบริหารงานของหน่วยงานระดับ
สถานศึกษามีปัญหา หน่วยงานไม่มีความเป็นอิสระในการบริหารทำการบริหารงานที่ตรงกับความ
ต้องการของสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชนที่ตั้งของสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมใน
การศึกษาโดยตรงซึ่งการบริหารที่ผ่านมามีคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการ
บริหารและจัดการศึกษาทำให้มีการกำกับติดตาม และตรวจสอบ จากคณะกรรมการสถานศึกษา แต่
ก็มีจุดอ่อนคือคณะกรรมการไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองทำให้ไม่กล้าคิด ไม่กล้า
แสดงออก เป็นเพียงคณะกรรมการที่ปรึกษาทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้มากนัก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)
พุทธศักราช 2553 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ
งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง¹เมื่อมีการกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
แล้ว สิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการ คือ ต้องปรับเปลี่ยนบทบาท หน้าที่ และขอบข่ายการดำเนินงาน ของ
หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ลดบทบาทการบริหารในส่วนกลาง การตัดขั้นตอนที่
ไม่จำเป็นออกเพื่อทำหน้าที่กำกับ และตรวจสอบการดำเนินงาน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่
จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)
พุทธศักราช 2553 ได้กำหนดให้แต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการศึกษา ประสานส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขต

¹กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล,
(กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), หน้า 20.

พื้นที่การศึกษา และส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งโรงเรียนเป็นองค์กรที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรอย่างยั่งยืนของประเทศที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรมและมีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันในสังคม ได้อย่างมีความสุข การที่จะทำให้ประชาชนคนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขนั้น กระทรวงศึกษาธิการมีส่วนสำคัญ ในการผลักดันและปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหาร ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งจะทำให้การบริหารได้ก้าวทันเหตุการณ์ยุคโลกาภิวัตน์คือปรับเปลี่ยนการทำงานของหน่วยงานในการบริหารให้กระชับ โดยแบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาแทนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ดังที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย คือ อำนาจหน้าที่ในการบริหาร และการจัดการศึกษา อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการ และความรับผิดชอบในการพิจารณาและแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและส่วนราชการมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้นๆ โดยให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจหน้าที่บริหารและจัดการสถานศึกษา ประสาน ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมถึงควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษา เป็นผู้แทนของสถานศึกษา หรือส่วนราชการในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดการทำนิติกรรมสัญญาในราชการสถานศึกษา หรือส่วนราชการตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษา หรือส่วนราชการได้รับมอบอำนาจ และได้กระจายการบริหารไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ของราชการ เพื่อให้การบริหารมีความคล่องตัว มีอิสระเพื่อตอบสนองความต้องการของหน่วยงานทางการศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา

ในการบริหารสถานศึกษาคุณูปการการศึกษา ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล กล้าคิด กล้าทำ และมีความรับผิดชอบ หลอมรวมแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อนำมาจัดการศึกษา โดยมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการตัดสินใจร่วมกันในรูปแบบขององค์กรบุคคลหรือเรียกอีกอย่างคือ การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั่นเอง สรุปได้ว่าผู้บริหาร ในฐานะผู้นำองค์กรจะต้องมีหลักการบริหารสถานศึกษา คือมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาชัดเจนต้องเข้าใจถึงเป้าหมายของสถานศึกษา ว่าเป็นไปในทิศทางใดจึงจะจัดคน จัดงาน จัดวัสดุ

อุปกรณ์ได้เหมาะสม ต้องมีเทคนิควิธีการในการบริหารงาน เทคนิคการสั่งการ เทคนิคการรับฟังความคิดเห็น เทคนิคการติชม เทคนิคการก่อให้เกิดระเบียบวินัย เทคนิคการวางแผน เทคนิคการสร้างมนุษยสัมพันธ์ เทคนิคในการเพิ่มสมรรถภาพให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา และการประเมินผล²

รุ่ง แก้วแดง ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพต้องสามารถจัดการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในซึ่งบริหารโดยใช้กระบวนการ PDCA คือ วางแผน ดำเนินการ ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล ปรับปรุงพัฒนา บริหารการเงินอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอน³

การบริหารสถานศึกษาจึงมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา และการผลิตนักเรียนให้มีคุณภาพเพื่อตอบสนองการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) จะเป็นการบริหารรูปแบบใหม่ คือการบริหารแบบ School – Based Management: SBM โดยสรุปดังนี้ คือ ใช้หลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน และการบริหารตนเอง โดยการกระจายอำนาจหรือโอนอำนาจจากหน่วยงานของรัฐและท้องถิ่นไปยังสถานศึกษา ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองชุมชนสามารถร่วมและควบคุมการจัดการศึกษา รับผิดชอบการตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากรและหลักสูตรด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการและแนวคิดการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based management)⁴

ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาต้องการรู้ถึงปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร เรื่องการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน และการตรวจสอบถ่วงดุล เนื่องจากสภาพพื้นที่ในอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร เป็นพื้นที่ห่างไกลจากสำนักงานเขต ฉะนั้นการบริหารและการจัด

²ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพมหานคร, 2545), หน้า 32.

³รุ่ง แก้วแดง, ปฏิวัติการศึกษาไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มติชน, 2546), หน้า 27.

⁴อุทัย บุญประเสริฐ, การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในรูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2545), หน้า 189-191.

การศึกษายุคปฏิรูปการศึกษาโดยการถ่ายโอนให้โรงเรียนบริหารตนเอง จะเป็นไปตามแนวทางในการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จึงเป็นการบริหารรูปแบบใหม่ที่รัฐ ได้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการไปยังสถานศึกษา ได้บริหารอย่างเบ็ดเสร็จตามที่โรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่นต้องการ จะทำให้การบริหารมีความคล่องตัวผู้บริหารมีอิสระในการตัดสินใจ เพราะผู้บริหารมีความสำคัญมาก ทั้งยังต้องเป็นผู้เสียสละ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยใช้กลยุทธ์ เทคนิควิธีการ ที่จะนำพาการศึกษาและองค์กร ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้โดยแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อครูผู้สอนและผู้ร่วมงานในโรงเรียน บนพื้นฐานของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ได้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษามีความประสงค์ที่จะให้การบริหารงานของผู้บริหารบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงได้ศึกษาในเรื่องนี้ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 และเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนก ตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา

1.3 สมมติฐานการวิจัย

จากงานวิจัยของ อุตัยวรรณ หาญกล้า ได้ศึกษา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวม มีอยู่มาก โดยเรียงลำดับ คือ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หลักการบริหารตนเอง การบริหารแบบมีส่วนร่วมและหลักการกระจายอำนาจ และ อุมร์ สวาด้ง ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสกลพบว่า การปฏิบัติงานตามแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหาร และครูในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสกล โดยภาพรวมได้ปฏิบัติตามมาก และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นการศึกษาคครั้งนี้จึงตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษารั้งนี้ มุ่งศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใน อำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ตามขอบเขตดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใน อำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาตามหลัก แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของอุทัย บุญประเสริฐ⁵ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดตัวแปรเพื่อการศึกษาดังนี้

1.4.1.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

1.4.1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของอุทัย บุญประเสริฐ⁶ซึ่ง ประกอบด้วย 5 ด้าน

1. ด้านการกระจายอำนาจ
2. ด้านการมีส่วนร่วม
3. ด้านการบริหารงานตนเอง
4. ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน
5. ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 จำนวน 43 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 43 คน ข้าราชการครู จำนวน 530 คน

⁵อุทัย บุญประเสริฐ, การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ใน รูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543), หน้า 20.

⁶เรื่องเดียวกัน, หน้า 20.

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้ศัพท์บางคำในความหมายและขอบเขตจำกัด ดังนี้

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหาร โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจของโรงเรียนไม่ได้มีแต่เพียงผู้บริหารเท่านั้น แต่ยังมีผู้แทนครู ผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร บุคลากรและงบประมาณอีกด้วย

การกระจายอำนาจ หมายถึง การกระจายอำนาจการจัดการการศึกษาระดับการศึกษาชั้นพื้นฐานอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ด้านกรบริหารงานตนเอง หมายถึง การที่สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีระบบการบริหารด้วยตนเองโดยมีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบการตัดสินใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หมายถึง การคืนอำนาจให้ชุมชนและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล หมายถึง การที่ส่วนกลางมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนของรัฐบาลที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แบ่งเป็น 3 ขนาด

สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1- 120 คน

สถานศึกษาขนาดกลาง หมายถึง มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 121-300 คน

สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.6.1 ทราบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.6.2 ทราบผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

1.6.3 เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.6.4 เป็นข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 และเขตอื่นๆ ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและสนับสนุนการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อำเภอ บ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
- 2.3 หลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 2.5 หลักการการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 2.6 การบริหารตนเอง
- 2.7 การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน
- 2.8 การตรวจสอบและถ่วงดุล
- 2.9 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 2.10 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา
- 2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.12 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

สมศักดิ์ ดงเพียง ได้กล่าวไว้ว่าทฤษฎีการบริหารการศึกษาได้แก่

1. ทฤษฎีกำหนดรูปแบบใหม่ มีสามองค์ประกอบ แทนที่ ได้แก่ ambient หมายถึงสิ่งแวดล้อม นี้มีส่วนประกอบที่กล่าวถึงบ่อยๆ ได้แก่ สิ่งที่ทำให้พอใจและสิ่งที่ไม่พึงพอใจสิ่งกระตุ้นในฐานะกลุ่มที่ตอบสนองต่อความพึงพอใจต่อการทำงานมากกว่าความไม่พึงพอใจต่อการทำงาน อย่างไรก็ตามการขาดแคลนตัวกระตุ้น ในฐานะกลุ่มที่ตอบสนองต่อความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าความไม่พึงพอใจต่อการทำงาน อย่างไรก็ตามการขาดแคลนตัวกระตุ้น ก็อาจเป็นบ่อเกิดแห่งความไม่พึงพอใจก็ได้ องค์ประกอบของ ambient นั้นมีอยู่ 5 ประการด้วยกัน ได้แก่

เงินเดือนโอกาสที่จะได้เจริญงอกงาม โอกาสที่จะเสี่ยง ความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้บังคับบัญชา และสถานภาพ

2. บรรยากาศ ได้เสนอกลยุทธ์สองประการสำหรับเปลี่ยนแปลงบรรยากาศของโรงเรียน ประการแรก ได้แก่ กลยุทธ์ด้านคลินิก ประการที่สอง ได้แก่ กลยุทธ์ที่มุ่งความเจริญงอกงามเป็นศูนย์กลาง ทั้งสองกลยุทธ์นี้ต่างก็ไม่ได้เป็นตัวเลือกแก่กันและกัน แต่สามารถใช้ด้วยกัน โดยเรียงตามลำดับ และทั้งสองกลยุทธ์ต่างก็จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลง กลยุทธ์ด้านคลินิกนั้น เน้นที่ธรรมชาติของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มย่อยในโรงเรียน ในขณะที่กลุ่มมุ่งความเจริญงอกงามเป็นศูนย์กลางนั้นเน้นที่การพัฒนาของเอกัตบุคคล

กลยุทธ์คลินิกนั้น ประการแรก มุ่งดูที่ความรู้ขององค์การ ต่อจากนั้นก็วิเคราะห์บรรยากาศขององค์การ กำหนดลำดับขั้นความสำคัญของการปฏิบัติการ และวางแผนดำเนินการ เมื่อปฏิบัติสำเร็จแล้วก็มีผลการปฏิบัติงานนั้น สำหรับกลยุทธ์มุ่งความเจริญงอกงามเป็นศูนย์กลางนั้น มองว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงนั้นต้องมีทิศทางที่แน่ชัด และควรนำไปสู่ความก้าวหน้า ครูอาจารย์มีศักยภาพสูงมากที่จะพัฒนา และนำเอาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์

3. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้มีการวิจัยสอบถามอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 232 โรงเรียนสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แล้วผลที่ได้ปรากฏว่า อาจารย์ใหญ่ผู้ที่สามารถ ตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ปรากฏว่าเป็นผู้เตรียมการมาดี หาข้อมูลแยกแยะ ระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นได้อย่างชัดเจน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างจริงจังด้วย สำหรับอาจารย์ใหญ่ผู้มีประสิทธิภาพดีกว่า ล้วนแต่เป็นผู้ที่ไม่ได้เตรียมการมาสำหรับการที่ตัดสินใจนั้นเลย สิ่งที่ค้นพบจากการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการวินิจฉัยสั่งการมีดังนี้

- 3.1. การมีโอกาสร่วมตัดสินใจทำให้ครูมีขวัญดี
- 3.2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อความพึงพอใจต่อวิชาชีพ
- 3.3. ครู อาจารย์พึงพอใจอาจารย์ใหญ่ที่ส่งเสริมให้เขาเข้าร่วมตัดสินใจ
- 3.4. ครู อาจารย์มิได้คาดหวัง จะเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเสียทุกเรื่องไป เขาอยากเข้าร่วมตัดสินใจเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเขา หรือผลประโยชน์ของเขาเท่านั้น
- 3.5. องค์ประกอบทั้งภายในและภายนอก มีผลกระทบต่อระดับของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

4. ทฤษฎีอำนาจ และความขัดแย้งในสถาบันการศึกษา ของวิกเตอร์ บอลด์ริคซ์ ทฤษฎีเน้นที่ตัวแบบทางการเมือง (Political model) เป็นส่วนสำคัญในการวิเคราะห์ด้านสังคมวิทยาตั้งแต่สมัย

ของคาร์ล มาร์ก เป็นต้นมา นักทฤษฎีความขัดแย้งเน้นที่การแยกส่วนของระบบสังคม ออกเป็นกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งแต่ละกลุ่มต่างก็มีเป้าประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้ และแต่ละกลุ่มต่างก็พยายามที่จะได้เปรียบอีกกลุ่มหนึ่งหรืออีกหลาย ๆ กลุ่ม¹

อัจฉรา สังข์สุวรรณ ได้กล่าวถึงทฤษฎีการบริหาร ไว้ดังนี้

1. หลักการบริหารตามแนวคิดของ Taylor สรุปได้ดังนี้

1.1 พัฒนาวิธีการทำงาน โดยใช้วิธีการทำงานวิธีที่ดีที่สุด (One best way) แทนกฎเกณฑ์ที่ไม่แน่นอน โดยการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุด เพื่อช่วยให้การทำงานสามารถลุล่วงความสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์การค้นหาวีธีที่ดีที่สุดจะต้องมาจากการวิเคราะห์และทดลองแบบวิทยาศาสตร์ มีการกำหนดมาตรฐานของงาน การจ่ายผลตอบแทนจะจ่ายตามผลผลิต จ่ายตามความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งถือว่าเป็นการจ่ายแบบจูงใจ

1.2 การคัดเลือก และจัดบุคคลเข้าทำงานอย่างมีหลักเกณฑ์และเหมาะสมมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของเขา จัดการฝึกอบรม เพื่อประสิทธิภาพในการทำงานซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและผู้ปฏิบัติงาน

1.3 เน้นการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มากที่สุดแทนการจำกัดผลผลิต

1.4 เน้นการประสานงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับคนงาน โดยต้องเป็นความร่วมมือระหว่างกันอย่างมิตรภาพ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2. ทฤษฎีการบริหารของ Henri Fayol

Fayol เป็นผู้หนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในฐานะเป็นผู้บุกเบิกแนวทางการบริหาร โดยรวบรวมเป็นทฤษฎีองค์การแบบดั้งเดิม เขาเชื่อว่าการปฏิบัติทางการบริหารที่ดีจะมีแบบแผนเฉพาะอย่าง ที่สามารถระบุและวิเคราะห์ได้ตามความเห็นนี้เขาจึงได้เขียนหลักการบริหารขึ้นมา Fayol เป็นวิศวกรชาวฝรั่งเศสทำงานในบริษัทเหมืองแร่ ต่อมาได้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการบริษัท Fayol ในฐานะที่เป็นผู้บริหารเขาจะเลือกใช้วิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม และวิธีการบริหารที่เหมาะสมนั้นผลที่เกิดขึ้นจะให้ความพอใจเขาเน้นการสอนและการเรียนรู้ โดยเขาเห็นว่าการบริหารสามารถสอนกันได้ และได้พยายามพิสูจน์ให้เห็นว่า เมื่อหลักการและวิธีการบริหารของเขาถูกนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมแล้ว จะทำให้ความแน่ใจในความสำเร็จ Fayol แบ่งงานด้านอุตสาหกรรมออกเป็น 6 ประเภท คือ เทคนิค (การผลิต) การพาณิชย์ (การซื้อ การขาย การแลกเปลี่ยน) การเงิน

¹สมศักดิ์ คงเที่ยง, หลักและทฤษฎีการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545), หน้า 106.

(การจัดการและการใช้เงินทุน) การรักษาความปลอดภัย (การป้องกันทรัพย์สิน และบุคคล) การบัญชี (รวมทั้งสถิติด้วย) และการบริหาร (การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม) กิจกรรมต่าง ๆ ที่เน้นเป็นพิเศษ คือ การบริหาร เขามีความเห็นว่าคุณสมบัติที่ดีต้องมีคุณสมบัติเป็นพิเศษ อาทิเช่น มีสุขภาพอนามัยดี มีสติปัญญาดี มีจริยธรรม มีการศึกษาความสามารถ และมีเทคนิควิธีการในการบริหาร รวมทั้งต้องมีประสบการณ์ในการทำงาน²

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะคำว่า “การบริหาร” และ “การจัดการ” นั้นบางครั้งอาจใช้แทนกันได้ เพราะคำสองคำนี้เป็นกิจกรรมที่หวังผลขั้นสุดท้ายอย่างเดียวกัน คือความสำเร็จของงาน สำหรับการบริหารใช้กันมากในการบริหารรัฐกิจ ส่วนการจัดการ พบว่าใช้กันมากในทางธุรกิจ หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าการบริหารนั้นมุ่งเน้นการกำหนดนโยบายและการวางแผน ส่วนการจัดการเป็นการนำเอานโยบายและแผนไปดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้³

ปราชญา กล้าผจญ ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารว่า มีกิจการสำคัญอยู่ 5 ประการ ได้แก่

2.1 การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดจุดประสงค์ว่าจะทำอย่างไร เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จนั้น ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ และการวางแผนปฏิบัติการ

2.2 การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการออกแบบและพัฒนาองค์การขึ้นมา

2.3 การอำนวยการ (Directing) เป็นการสื่อสาร จูงใจพนักงาน การตัดสินใจและแก้ไขปัญหาในหน่วยงาน เพื่องานสำเร็จตามเป้าหมาย

2.4 การควบคุม (Controlling) เป็นการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การวัดผล การปฏิบัติงาน และการแก้ไขผลการปฏิบัติงาน

2.5 การจัดบุคลากรลงสู่หน่วยงาน (Staffing) เป็นการสรรหา บรรจุบุคคลที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานขององค์การ⁴

สรุปได้ว่าทฤษฎีการบริหารการศึกษาที่มีความสำคัญ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ศึกษา เป็นแนวความคิดที่จะนำไปปฏิบัติในด้านการบริหารต่างๆ เพียงจดจำหลักการหรือทฤษฎีเหล่านี้ได้ และนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะมีกระบวนการในการดำเนินงาน

² อัจฉรา สังข์สุวรรณ, การบริหารงานบุคคล : การศึกษาเฉพาะกรณี, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2540), หน้า 11.

³ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, พฤติกรรมองค์กร, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2540), หน้า 11.

⁴ ปราชญา กล้าผจญ, หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542), หน้า 16-23.

ทั้งการวางแผน การจัดการ การอำนวยความสะดวก การควบคุม และการจัดสรรทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามากที่สุด โดยมีกระบวนการการบริหาร ที่สำคัญคือ การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยความสะดวก การควบคุม การจัดบุคลากรลงสู่หน่วยงาน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

ความหมายของการบริหาร

สมศักดิ์ คงเที่ยง ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายๆอย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและให้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆอย่างเหมาะสม⁵

รุ่งทิwa สันติผลธรรม ได้สรุปความหมายของการบริหาร คือ กระบวนการทำงานให้สำเร็จ โดยต้องอาศัยกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการการศึกษาบริหารกิจกรรมทุกชนิดและดำเนินการทุกอย่างของผู้บริหาร โรงเรียน ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัดให้ประชาชนทุกคนในสังคมนั้นได้นำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปพัฒนาชีวิตและสามารถอยู่ในสังคมร่วมกันได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของตน⁶

ธีรรัตน์ กิจจาร์กษั ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการในการใช้ศาสตร์และศิลป์ ที่นำเอาทรัพยากรการศึกษา มาปฏิบัติประกอบกับกระบวนการบริหาร โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ⁷

นิพนธ์ กินาวงศ์ กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การร่วมมือกันปฏิบัติงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกันและมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยรูปแบบการบริหารมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. การบริหารเป็นการที่กลุ่มบุคคลร่วมมือกันทำกิจกรรม

⁵สมศักดิ์ คงเที่ยง, **หลักและทฤษฎีการบริหาร**, อ่างแล้ว, หน้า 1.

⁶รุ่งทิwa สันติผลธรรม, “การนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาเอกชน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์), 2552, หน้า 9.

⁷ธีรรัตน์ กิจจาร์กษั, **เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา**, (เพชรบูรณ์ : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, 2542), หน้า 11.

3. การบริหารเป็นการทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

4. การบริหารเป็นการทำกิจกรรมโดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม⁸

อัญญา สังข์สุวรรณ ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยการ และการควบคุมเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ โดยใช้กำลังคน และทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งสามารถแบ่งการบริหารได้ 3 ประการตามความหมายดังนี้⁹

1. การบริหารในความหมาย “กระบวนการต่างๆ” การบริหารเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยการใช้ทรัพยากรทางการบริหารในการกระทำกิจกรรมร่วมกัน ผ่านกระบวนการบริหารที่เป็นระบบ

2. การบริหารเป็นเรื่องของ “คนและกลุ่มคน” ในองค์การ คนและกลุ่มคน หมายถึงการทำงานร่วมกันของคนและกลุ่มคนในองค์การ โดยมีคนกลุ่มหนึ่ง หรือคนหนึ่งเป็นผู้นำที่ต้องใช้ศิลปะการบังคับบัญชาและการใช้ทรัพยากรกำลังคนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. การบริหารเป็นศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ การบริหารจะมีหลักการแนวคิดทฤษฎีที่แน่นอน สามารถถ่ายทอดต่อ ๆ ไปได้ โดยหลักการเหล่านี้มีความเป็นปรนัยที่นักบริหารหรือนักศึกษาวิชาบริหารสามารถยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานบริหาร แต่เป็นที่ทราบกันแล้วว่าสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การจะไม่อยู่กับที่ตลอด

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การร่วมมือกันปฏิบัติงานของบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกันและมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการดำเนินกิจกรรม เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยให้กระบวนการอย่างมีระบบและให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและคุ้มค่าที่สุด

2.3 หลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการกำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหาร โรงเรียน โดยกำหนดขอบข่ายการบริหารงานของโรงเรียนไว้ 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งสรุปสาระดังนี้¹⁰

⁸นิพนธ์ กินาวงศ์, หลักการบริหารการศึกษา, (พิษณุโลก : ตรีภูมิตไทย, 2543), หน้า 33.

⁹อัญญา สังข์สุวรรณ, การบริหารงานบุคคล : การศึกษาเฉพาะกรณี, อ้างแล้ว, หน้า 5.

¹⁰กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : องค์การการรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), หน้า 33.

2.3.1 การบริหารวิชาการ

การบริหารวิชาการ เป็นภาระงานของผู้บริหารและบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา เพราะเป็นงานที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ได้มีผู้ที่มีความหมายของการบริหารวิชาการ และขอขยายภารกิจพอสรุปได้ดังนี้

นราภรณ์ คำหวาน ได้สรุป การบริหารวิชาการ หมายถึง การจัด กิจกรรมทุกชนิดของ โรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน นับตั้งแต่งานด้านหลักสูตรและ การนำหลักสูตรไป ใช้ งานด้านการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและ ประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายใน และงานอบรมทางวิชาการ¹¹

มงคล อินทรโชติ กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการ บริหารกิจกรรม ต่างๆ เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการวัดผล ประเมินผล การเทียบ โอนผลการเรียน การวิจัย การจัดทำสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แหล่งเรียนรู้ การนิเทศ การศึกษา การแนะแนวการศึกษา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การ ส่งเสริมความรู้ด้าน วิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและ สนับสนุนงาน วิชาการแก่บุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการ พัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นประ โยชน์ต่อโรงเรียนและผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพและมี ประสิทธิภาพ¹²

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่างานวิชาการเป็นงาน หลักหรือเป็นภารกิจหลักของ สถานศึกษา ที่มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้ สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วย เจตนาที่มุ่งจะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความ ต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

¹¹นราภรณ์ คำหวาน, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร), 2544, หน้า 9.

¹²มงคล อินทร โชติ, “การบริหาร โรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี), 2552, หน้า 37.

ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและ การจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹³

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น
2. เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมี คุณภาพ สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก
3. เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัย เกื้อหนุน การพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็น สำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ขอบข่ายและภารกิจ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และการเทียบ โอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงานและ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สรุปได้ว่า ด้านบริหารวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานด้านการเรียนการสอนพัฒนา หลักสูตรให้ได้ผลดีและมีคุณภาพ จัดกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการ

¹³กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, อ้างแล้ว, หน้า 33-38.

เรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน หลักการบริหารวิชาการประกอบด้วย การบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก ตลอดจนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัย เกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึด ผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

2.3.2 การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณ ได้มีผู้ที่มีความหมายและขอบข่ายภารกิจไว้ พอสรุปได้ ดังนี้

สมเดช สีแสง กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การ กำหนดแนวทาง หรือแผนการดำเนินงานอันเกี่ยวเนื่องกับการเงิน สำหรับผู้ปฏิบัติในการดำเนินงาน นั้นๆ โดยให้เสียค่าใช้จ่ายให้น้อยที่สุด และสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานดังกล่าว นอกจากนี้ งบประมาณยังเป็น เครื่องมือที่สำคัญในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพได้อีกด้วย¹⁴

มงคล อินทรโชติ กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินการทางการเงินของเงิน งบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ประกอบด้วย การจัดทำและเสนอของงบประมาณ การจัดสรร งบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหาร พัสดุและสินทรัพย์ โดยต้องอาศัยความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ ได้วางไว้และก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและทางราชการมากที่สุด¹⁵

กระทรวงศึกษาธิการ การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา มุ่งเน้นความเป็นอิสระ ใน การบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการ บริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์ จากทรัพย์สินของ

¹⁴สมเดช สีแสง, คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ, (ชัยนาท : ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย, 2544), หน้า 607.

¹⁵มงคล อินทร โชติ, “การบริหารโรงเรียน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว , หน้า 42.

สถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน¹⁶

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้
2. เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ
3. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

ขอบข่ายและภารกิจ

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
 - 1.1 การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา
 - 1.2 การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา
 - 1.3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
 - 2.1 การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา
 - 2.2 การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ
 - 2.3 การโอนเงินงบประมาณ
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
 - 3.1 การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
 - 3.2 การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 4.1 การจัดการทรัพยากร
 - 4.2 การระดมทรัพยากร
 - 4.3 การจัดหารายได้และผลประโยชน์
 - 4.4 กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
 - 4.5 กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา

¹⁶กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, อ่างแล้ว, หน้า 39-50.

5. การบริหารการเงิน

- 5.1 การเบิกเงินจากคลัง
- 5.2 การรับเงิน
- 5.3 การเก็บรักษา
- 5.4 การจ่ายเงิน
- 5.5 การนำส่งเงิน
- 5.6 การกักเงินไว้เบิกเหลือมปี

6. การบริหารบัญชี

- 6.1 การจัดทำบัญชีการเงิน
- 6.2 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- 6.3 การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

- 7.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา
- 7.2 การจัดหาพัสดุ
- 7.3 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง

สรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินการทางการเงินของเงิน การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหาร พัสดุและสินทรัพย์ โดยต้องอาศัยความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้และก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและทางราชการมากที่สุด หลักการบริหารงบประมาณประกอบด้วย การบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ และเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างพอเพียงและมี ประสิทธิภาพ

2.3.3 การบริหารงานบุคคล

มงคล อินทรโชติ กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการเกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียน ให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ โดย การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ ทั้งนี้ก็ยังคง

คำนึงถึงศักยภาพในการทำงานของแต่ละบุคคลเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อโรงเรียนและราชการมากที่สุด¹⁷

กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า การบริหารบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของ สถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อดำเนินการด้านการบริหารบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระ ภายใต้กฎระเบียบ เป็นไปตาม หลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคง และก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่ง จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ¹⁸

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตาม หลักธรรมาภิบาล
2. เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติ ภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
3. เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มศักยภาพ โดยยึด มั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ
4. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคง และความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบข่ายและภารกิจ

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการรักษาวินัย

¹⁷มงคล อินทร โชติ, “การบริหาร โรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว , หน้า 50.

¹⁸กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, อ่างแล้ว, หน้า 51-63.

5. การออกจากราชการ

สรุปได้ว่า ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการของผู้บริหารในการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ดำเนินกิจกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวกับการจัดการบุคลากร ตั้งแต่สรรหาคัดเลือกและบรรจุและบำรุงรักษาพัฒนา มีความรู้มีขวัญกำลังใจและเจริญก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย การบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตาม หลัก ธรรมมาภิบาล ส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติ ภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มศักยภาพ โดยยึด มั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ และเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคง และความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3.4 การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไป ได้มีผู้ให้ความหมายและขอบข่ายภาระงานดังนี้

ธีระ รุญเจริญ ได้กล่าวถึงหลักการและแนวคิดไว้ว่า การบริหาร ทั่วไป ควรยึดหลักให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหาร และจัดการศึกษาด้วยตนเองให้ มากที่สุด โดยเขตพื้นที่การศึกษากำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานในเชิงนโยบาย ให้ สถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ หลักการบริหารงานเน้น ผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก เน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วม ร่วมของบุคคล ชุมชนองค์กรที่เกี่ยวข้อง มุ่งพัฒนาให้เป็นองค์กรสมัยใหม่ โดยนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว¹⁹

กระทรวงศึกษาธิการ การบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ การจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและ เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการ บริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็น

¹⁹ธีรรัตน์ กิจจารักษ์, เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา, (เพชรบูรณ์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, 2546), หน้า 89.

หลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัด การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล²⁰

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวกให้การ ปฏิบัติงานของ สถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อ สาธารณชนซึ่ง จะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุนการ จัดการศึกษา

ขอบข่ายและภารกิจ

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน
11. การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตาม อัจฉริยะ
12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
13. การส่งเสริมกิจการนักเรียน
14. การประชาสัมพันธ์
15. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
17. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
18. งานบริการสาธารณะ

²⁰ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, อ่างแก้ว, หน้า 64-73.

19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

สรุปได้ว่า ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการองค์กร เพื่อเอื้อให้งานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หลักการบริหารทั่วไปประกอบด้วย การบริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก การ ปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษา ต่อ สาธารณชนซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุน การ จัดการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโครงสร้างบทบาทหน้าที่บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ต้องดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป , ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ บริหารกิจการของสถานศึกษา ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากรการเงินพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินของสถานศึกษา และ ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ตามกฎระเบียบที่กำหนด

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2.4.1 ความเป็นมาของการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ความคิดเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจอุตสาหกรรม ที่ประสบผลสำเร็จจากหลักการ วิธีการ และกลยุทธ์ในการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพสูงสามารถทำกำไรและสร้างความพึงพอใจ แก่ลูกค้าและผู้เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดีในระหว่างปี ค.ศ. 1960 – 1979 ในวงการศึกษานานาชาติต่างๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แสวงหาแนวคิดกรรมและวิธีการต่างๆ มาใช้ในการดำเนินงาน และในการปรับปรุงการดำเนินงานทางการศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ๆ แต่ผลที่ได้ ยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก จนกระทั่งถึงช่วงทศวรรษ 1980 ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรทางอุตสาหกรรม และการพาณิชย์ กลยุทธ์ในการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพสูง สร้างกำไรและสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าและผู้เกี่ยวข้องยิ่งขึ้น เห็นผลได้ชัดเจนประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ทำให้ประชาชนเห็นว่า ถ้าจะให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้นนั้น ต้องปรับกระบวนการและวิธีการทางการศึกษาที่เคยเน้นอยู่ในเรื่อง

การเรียนการสอน และการปรับปรุงและพัฒนาในระดับองค์การและการบริหารของโรงเรียน ทั้งระบบโรงเรียน โดยมุ่งปรับโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเสียใหม่ กระจายอำนาจและจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้น²¹

แนวคิดดังกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดการปฏิรูปการบริหารจัดการโรงเรียนโดยกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน (Share Decision Making Movement) และในช่วงปลายทศวรรษ 1980's ปรากฏว่าได้มีการใช้วิธีการและกระบวนการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (Schoolbased Management) เกิดขึ้นหลายรูปแบบในประเทศสหรัฐอเมริกา และได้รับความนิยมแพร่หลายไปยังประเทศต่างๆ ก่อนข้างกว้างขวางมาก²²

2.4.2 ความหมายการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือ SBM (School-based Management หรือ Site-based Management) หมายถึง “การบริหารและจัดการศึกษาที่หน่วยปฏิบัติ โดยมีโรงเรียนเป็นฐาน หรือเป็นองค์หลักในการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องมีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา จากส่วนกลางไปยังโรงเรียน ให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีความอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป ภายใต้คณะกรรมการโรงเรียน (School Board) หรือ School Committee หรือ School Council ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนนักเรียน และบริหารโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปโดยมีส่วนร่วมและตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด”²³

เลขาฯ กล่าวว่า คำที่นิยมใช้เรียกการกระจายอำนาจให้โรงเรียน คือ SBM หรือ Site-Based Management, Delegated or Devolved Management of Schools, School Autonomy, Local Management of School การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้อิสระโรงเรียน และการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม ดังนั้น การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานจะประกอบด้วย

²¹ อุทัย บุญประเสริฐ, การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 10.

²² อุทัย บุญประเสริฐ, การบริหารและการจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน, (เชียงใหม่ : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่, 2546), หน้า 21-22.

²³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการประชุมแนวคิดและประสบการณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของประเทศไทยปี 2544, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2544), หน้า 2.

1. การให้โรงเรียนมีอำนาจตัดสินใจอย่างอิสระ โดยการให้มอำนาจในการควบคุมงบประมาณ และผ่อนคลาญกฎระเบียบต่างๆ ที่กำหนดให้โรงเรียนปฏิบัติ 2. ให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และบางครั้งอาจให้ผู้ปกครอง นักเรียน และสมาชิกของชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ²⁴

รุ่ง แก้วแดง ได้ให้ความหมายของ การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนว่า หมายถึง “การโอนอำนาจการตัดสินใจจากคณะกรรมการการศึกษาไปที่สถานศึกษาแต่ละแห่งโดยตรง โดยมอบอำนาจการบริหารให้แก่ คณะกรรมการโรงเรียน อันประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารในท้องถิ่น” ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจในเรื่องงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตร ให้โรงเรียน บริหารแบบมีส่วนร่วม และตัดสินใจโดยองค์คณะ²⁵

ดัมมอค ได้กล่าวถึง ลักษณะของโรงเรียนที่บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะต้องมิลักษณะ 6 ประการ คือ 1) โรงเรียนมีอิสระ คล่องตัวและมีความรับผิดชอบ 2) การวางแผนของโรงเรียนต้องดำเนินการโดยผู้บริหาร โรงเรียนและชุมชน 3) มีการปรับบทบาทของผู้บริหารใหม่ 4) ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ 5) บุคลากรร่วมมือร่วมใจกันทำงาน 6) ครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้สึกที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น²⁶

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก ได้กล่าวถึง การปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) เป็นการปฏิรูปการศึกษาใน 3 ลักษณะ²⁷คือ

1. การให้ความเป็นอิสระในการตัดสินใจแก่โรงเรียนในขอบข่ายหน้าที่และภาระงานของโรงเรียน ในเรื่องกำหนดงบประมาณ และการบริหารงบประมาณด้วยตนเอง ลดการควบคุมจากหน่วยงานส่วนกลาง
2. การให้โอกาสผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

²⁴Levacic, Rosalind Local Management of School : Analysis and Practice Buckingham, Open univ, Pr, 1995, p 3-4.

²⁵รุ่ง แก้วแดง, ปฏิวัติการศึกษาไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มติชน, 2542), หน้า 263.

²⁶Dummock, School Based Management and School Effectiveness, (London : Routledge, 1993), p 3.

²⁷เสาวนิตย์ ชัยมุสิก, การบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บุ๊คพอยท์, 2544), หน้า 4.

3. การให้โรงเรียนกำหนดความต้องการของโรงเรียนเอง มีการร่วมคิดร่วมกำหนดความต้องการของตนเอง รวมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และนักเรียน

กัทรี กล่าวว่าการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการวางแผนให้โรงเรียนเป็นหน่วยตัดสินใจหลักในระบบการศึกษา โดยให้มีการพัฒนาผลผลิต ตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียน การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ 1) มีครูใหญ่ที่เข้มแข็งสามารถบริหารแบบซีอีโอ 2) สภาให้คำปรึกษาของผู้ปกครอง และครู สามารถให้ข้อเสนอแนะและวิจารณ์ความก้าวหน้าของแผนงานต่างๆ 3) การบริหารงบประมาณแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน 4) แผนประจำปี และรายงานผลการปฏิบัติงาน²⁸

คันทิงแฮม; และ คอร์ดโร กล่าวว่าการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ กระบวนการที่ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามผลของการตัดสินใจมาเป็นผู้ตัดสินใจเอง ทำให้โรงเรียนจะมีอิสระในการบริหารจัดการโรงเรียน ซึ่งการมีอิสระของโรงเรียนหมายถึง การมีอำนาจในการควบคุมงบประมาณ โดยโรงเรียนสามารถกำหนดโครงการได้เอง รวมทั้งการตัดสินใจด้านงบประมาณ²⁹ แสค; แคน โคลิ; และ เรย์ มีความเห็นว่าการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานมีแนวคิดพื้นฐานว่า การตัดสินใจที่ดีที่สุดควรทำในระดับปฏิบัติการ และการดำเนินการตามนโยบายจะมีประสิทธิภาพ ถ้าตัวผู้ทำตามนโยบายมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจการ โดยองค์ประกอบของการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน มี 3 องค์ประกอบ คือ 1. ผู้ที่ได้รับการกระจายอำนาจ ได้แก่ ครูใหญ่ ครู ผู้ปกครอง 2. ขอบข่ายของการบริหารที่ได้รับการกระจายอำนาจ ได้แก่ ด้านงบประมาณ บุคลากร อาคาร สถานที่ การรับนักเรียน หลักสูตร 3. กฎระเบียบต่างๆ ที่ควบคุม สิ่งที่ได้รับจากการกระจายอำนาจ ให้มีอำนาจในการตัดสินใจ รวมทั้งความรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจนั้น เช่น การกำหนดให้มีการตรวจสอบทบทวน การกำหนดคุณวุฒิของครู กำหนดให้การมีหลักสูตรระดับชาติ³⁰

กล่าวโดยสรุป การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการบริหารโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจของโรงเรียนไม่ได้มีแต่เพียงผู้บริหารเท่านั้น แต่ยังมี

²⁸Guthrie and Helen A, **Introductory nutrition**, 1986, p 305.

²⁹Cunningham, William G.; & Cordeiro, Paula A. **Education Administration: A Problem Based Approach**, (Boston : Allyn and Bacon, 2000), p 360.

³⁰Hack, Walter G.; Candoli, I. Caral; & Ray, John R, **School Business Administration: A Planning Approach. 5th ed.** (Boston : Allyn and Bacon, 1995), p 122.

ผู้แทนครู ผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร บุคลากรและงบประมาณอีกด้วย

2.4.3 จุดมุ่งหมายการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

โดยทฤษฎีและหลักการ การบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร ดังนี้

1. พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างการตัดสินใจจะเกื้อหนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการเรียนการสอน
2. เพิ่มความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) การมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ โรงเรียนเพิ่มความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ อันเกิดจากการตัดสินใจของโรงเรียนเอง ในอันที่จะปรับปรุงโรงเรียนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)
3. เป็นการเสริมพลัง (Empowerment) เพราะการปกครองตนเองร่วมกันจะสร้างบริบทที่จะนำไปสู่วัฒนธรรมโรงเรียนที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและร่วมแรงร่วมใจกัน
4. ได้ประโยชน์ทางการเมือง (Political Utility) คือ ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งกับคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น ปัญหาการขาดทรัพยากรและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสังคม เพราะคณะกรรมการโรงเรียนรู้ความต้องการของโรงเรียนดีกว่า และรู้ว่า จะปรับปรุงโรงเรียนอย่างไร นอกจากนี้ ครู และผู้ปกครอง ยังมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนด้วย

2.5 หลักการการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

อุทัย บุญประเสริฐ ได้กล่าวถึง หลักการสำคัญในการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย หลักการสำคัญ 4 หลัก³¹ ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่า โรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการจัดการศึกษาในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก
2. หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ร่วมตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน ฯลฯ การที่บุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการจัด

³¹อุทัย บุญประเสริฐ, การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 189.

การศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะเต็มใจและยินดีร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา มากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ในอดีตตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การจัดการศึกษาจะเป็นการรวมการจัดการศึกษาไปไว้ที่ส่วนกลาง เพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา แต่เมื่อความเจริญก้าวหน้าต่างๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็วคนมีการศึกษามากขึ้น สังคมเปลี่ยนแปลงไปมากและค่อนข้างรวดเร็ว การจัดการศึกษา โดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องให้อำนาจคืนสู่ท้องถิ่น ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนให้ได้มีบทบาทจัดการศึกษามากขึ้น

4. หลักการบริหารจัดการตนเอง เนื่องจากในระบบการศึกษาโดยทั่วไปนั้น มักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติ ตามนโยบายของส่วนกลางเป็นหลักในแทบทุกเรื่อง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการด้วยตนเองเลย การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้น ทำได้หลายวิธี และถ้าส่วนกลางทำหน้าที่เพียงแต่กำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้ว ปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินงานได้สามารถดำเนินการได้ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันได้ แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม ที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

เบค; และ เมอร์ฟี มองว่า หัวใจของการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีสมมติฐานที่สำคัญอย่างน้อย 6 ข้อ³²

1. ความเชื่อว่า ผู้ที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจในระดับ โรงเรียนมากที่สุดได้แก่ ครู นักเรียนของผู้ปกครอง ควรมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องโรงเรียน

2. ความเชื่อว่า ผู้ที่มีส่วนได้เสียในระบบโรงเรียน ควรมีสติธิและมีความรับผิดชอบ ในการที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

3. ความเชื่อว่า ครู ผู้ปกครอง บุคลากรของโรงเรียนและชุมชน ต่างมีความต้องการเฉพาะของตนเอง เป็นสิ่งดีที่สุดในการให้บุคคลเหล่านี้ วิเคราะห์ และกำหนดความต้องการของโรงเรียน

4. ความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยตัดสินใจหลักที่สำคัญในระบบการศึกษา ดังนั้น โรงเรียนควรเป็นผู้วิเคราะห์ และกำหนดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน

³²Beck, Lynn G.and Murphy, Joseph, **The Four Imperatives of a Successful School**, (California : Corwin Press Inc, 1996), p 2-3.

5. ความเชื่อว่า การตัดสินใจทางการศึกษาที่ถูกกำหนดมาจากข้างบนไม่ได้มีการมอบอำนาจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ

6. ความเชื่อว่า ผู้ปฏิบัติมีข้อมูลที่ดีที่สุดเกี่ยวกับเรื่องที่ปฏิบัติ ดังนั้นจึงควรมีอำนาจตัดสินใจในเรื่องที่ตนเองปฏิบัติ โรงเรียนจะเป็นผู้ที่รู้เรื่องเกี่ยวกับนักเรียนดีที่สุดและคนที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ดังนั้น จะเป็นผู้ที่ตัดสินใจเกี่ยวกับนักเรียนได้ดีที่สุด

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มีข้อขยายเนื้อหา 5 ด้านดังต่อไปนี้

1. การกระจายอำนาจ

การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กระทรวงศึกษาธิการ (2545 หน้า 20) ได้กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง ดังนั้นการบริหารและการจัดการโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ จึงมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จและบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่สถานศึกษาและหน่วยงานได้ตั้งเป็นเป้าหมายไว้

วิโรจน์ สารัตนะ การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ แปลจากคำในภาษาอังกฤษว่า “Decentralized School management” ซึ่งมีคำเรียกอื่นที่มีความหมายคล้ายคลึงกันอีก หลายคำเช่น School –based management, School – site management, site – based management, delegated or devolved management, School – managing school autonomy, local management of schools ,self managing school และ self – governing school เป็นต้น หรือคำอื่นที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง เช่น School-based budgeting, school financial autonomy และ school –based curriculum development เป็นต้น³³

สุรศักดิ์ ปาเส กล่าวโดยสรุปว่า การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการจัดสรรอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจด้านต่าง ๆ จากส่วนกลางไปสู่ส่วนต่าง ๆ ขององค์กรหรือระดับชั้นขององค์กร โดยให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งซึ่งเป็นการ

³³วิโรจน์ สารัตนะ, การบริหารโรงเรียนแบบการกระจายอำนาจ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิทยวิฑูรย์, 2543), หน้า 1-3.

พิจารณาถึงการกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ก็คือ เป็นการจัดสรรอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ด้านวิธีการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปจากส่วนกลางไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง³⁴

การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หรือ SBM ในฐานะเป็นแนวคิดหนึ่งที่แสดงถึง การกระจายอำนาจและเป็นแนวทางหนึ่งของการปฏิรูปโรงเรียนอีกด้วยซึ่งแสดงถึงความยืดหยุ่นคล่องตัว และมีอิสระในการตัดสินใจในระดับโรงเรียน โดยตระหนักถึงความต้องการที่แท้จริงของ โรงเรียนและทรัพยากรที่มีอยู่ การเปลี่ยนแปลงบทบาทความรับผิดชอบของผู้บริหาร การใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการต่างๆ ของโรงเรียนและการเสริมสร้างศักยภาพในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้กับ โรงเรียน ในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาดังกล่าวนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการดังนี้

1. โรงเรียนมีฐานะเป็นหน่วยงานหลักในการตัดสินใจ การตัดสินใจควรเป็นอำนาจหน้าที่ที่สำคัญของโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนมีอิสระในการดำเนินงานด้านงบประมาณและอำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการมากขึ้น ลดการควบคุมจากหน่วยงานในส่วนกลาง
2. ความรู้สึกรับผิดชอบเป็นเจ้าของเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิรูปโรงเรียน การปฏิรูปที่ประสบผลมิได้เกิดจากแนวดำเนินการจากภายนอกโรงเรียน หากแต่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

การกระจายอำนาจในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) นั้น เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ ได้เสนอวิธีการกระจายอำนาจทางการศึกษาโดยกระทำได้หลายวิธี³⁵ ดังนี้

1. การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) ซึ่งเป็นการจัดการหรือการถ่ายโอนอำนาจ หน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลาง หรือศูนย์รวมอำนาจไปสู่หน่วยงานระดับล่างในสายการบังคับบัญชาของรัฐบาลเพื่อความสะดวกในการดำเนินการ

³⁴สุรศักดิ์ ปาเฮ, การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, (แพร่: โรงพิมพ์สำนักงานศึกษาธิการอำเภอวังจั่น, 2546), หน้า 92-93.

³⁵เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ : อ่างใน อุทัย บุญประเสริฐ, การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 136-137.

2. การมอบอำนาจ (Delegation) การที่ผู้บริหารมีอำนาจสูงสุดในหน่วยงาน หรือส่วนกลาง จัดสรรหรือถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่างขององค์กรเพื่อให้การตัดสินใจเป็นไปได้เร็วขึ้นไม่ต้องผ่านชั้นตามลำดับขั้นขึ้นไปโดยผู้มอบอำนาจยังเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจที่ได้มอบอำนาจไปแล้ว

3. การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจ (Devolution) การโอนอำนาจ หรือการให้อำนาจคือการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางหรือระดับบนไปยังระดับล่างอย่างสมบูรณ์ โดยมีกฎหมาย กฎระเบียบ เกี่ยวกับการ โอนอำนาจอย่างชัดเจน ผู้บริหารระดับล่างมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายโดยโอนอำนาจได้ตัดตัวเองออกจากอำนาจที่โอนไปแล้ว ดังนั้นไม่มีอำนาจหรือมีเพียงเล็กน้อยในการควบคุมการดำเนินการ

4. การให้ออกชนดำเนินการ (Privatization) เป็นการยกหรือมอบอำนาจให้ออกชนที่เป็นบุคคลหรือสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนดำเนินการ

ส่วนวันชัย ดนัยตโมนุท และไกร เกษทัน กล่าวว่ามีแนวปฏิบัติ³⁶ ดังนี้

1. การออกแบบระบบใหม่ โรงเรียนต้องมีการออกแบบระบบการบริหารและการจัดการ รวมทั้งมีการปรับโครงสร้างการทำงานในองค์กรขึ้นใหม่

2. กำหนดขอบเขตการบริหารและการจัดการใหม่ให้ชัดเจน โดยยึดหลักความเสมอภาคและสอดคล้องกับสภาพทางบริบท ตลอดจนทั้งเงื่อนไข การมีระเบียบกฎหมายซึ่งมีการมอบอำนาจจากผู้บริหารลงสู่ผู้ปฏิบัติ และผู้มีส่วนร่วมให้มากที่สุด

3. วางแผนดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดทั้งภารกิจผู้บริหาร แผนงาน โครงการและงบประมาณ จัดทำนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งพัฒนาทรัพยากรบุคคลในองค์กร

4. มีการแบ่งอำนาจ หน้าที่ ในทางเทคนิคและวิชาการเพื่อให้ผู้รับผิดชอบสามารถจัดการควบคุมนิเทศ และประเมินผลซึ่งควรระบุให้ชัดเจนว่าอำนาจหน้าที่ใดใครรับผิดชอบ

5. จัดทำรายละเอียดงานต่าง ๆ ให้ชัดเจน และสอดคล้องกับความต้องการของส่วนรวมหรือท้องถิ่นเช่น การอนุมัติ การจัดจ่ายสื่อ วัสดุการศึกษา

6. แบ่งอำนาจ หน้าที่ ในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา เช่น บุคลากร การเงิน และวัสดุ อุปกรณ์การศึกษาให้ชัดเจน

³⁶วันชัย ดนัยตโมนุท และไกร เกษทัน, อ่างใน สุรศักดิ์ ปาเฮ, การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, (แพร่ : โรงพิมพ์สำนักงานศึกษาธิการอำเภอวังชิ้น, 2546), หน้า 93.

7. มีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล จากทุกฝ่ายให้เกิดความถูกต้องและโปร่งใส และบรรลุผลสำเร็จนั้น หน่วยงานส่วนกลางจะต้องถ่ายโอนอำนาจ หรือกระจายอำนาจไปยังหน่วยงานระดับล่างให้มากที่สุด เพื่อความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารและการจัดการศึกษา เพราะหน่วยงานระดับล่างจะอยู่ใกล้ชิดกับปัญหา จะรู้ปัญหาและแก้ปัญหา ได้ตรงจุดขณะนั้น การตัดสินใจจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่หน่วยงานระดับล่างต้องการอิสระในการตัดสินใจเพื่อให้การศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง การกระจายอำนาจการจัดการการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต

3

2. การมีส่วนร่วม

ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สมยศ นาวิการ ได้ให้ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการของการให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชา มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคลใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของการแบ่งอำนาจ หน้าที่ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารของพวกเขาให้เข้ากับผู้ได้บังคับบัญชา ประการสุดท้ายต้องการให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กร ไม่ใช่เพียงแค่สัมผัสปัญหาหรือแสดงความห่วงใย จึงพิจารณาถึงรายละเอียดของลักษณะเหล่านี้แต่ละอย่าง³⁷

ในปีต่อมา รสสุคนธ์ มกรมณี ได้ให้หลักของการมีส่วนร่วม³⁸ไว้ดังนี้

1. จะให้ใครมีส่วนร่วมบ้าง (Who) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management) ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ทั้งภายในและภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม และจะต้องเอาผู้ที่เป็นตัวแทนที่แท้จริงเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและคุณธรรม สามารถตัดสินใจแทนกลุ่มของเขาบนพื้นฐานของความถูกต้องชอบธรรม คุณสมบัติของผู้มีส่วนร่วมต้องมีเกณฑ์ที่ชัดเจน เหมาะสม ปฏิบัติได้จริง

2. จะให้ร่วมในเรื่องอะไรบ้าง (What) พันธกิจของสถานศึกษาที่ต้องการดำเนินการมีอะไรบ้างพันธกิจใดที่ถูกกำหนดอย่างชัดเจน โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ว่าเป็นอำนาจ ของ

³⁷สมยศ นาวิการ, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บรรณกิจ, 2545), หน้า 1.

³⁸รสสุคนธ์ มกรมณี, (2546, 1 มิถุนายน), วารสารครูปริทัศน์, 5, 82-83.

ผู้บริหาร เช่นการบริหารเงิน การบริหารบุคลากร สิ่งเหล่านี้บางเรื่องเป็นอำนาจของผู้บริหารจึงไม่จำเป็นต้องขอความเห็นจากใครอีก แต่เรื่องที่ต้องอาศัยข้อมูลประกอบ ต้องร่วมมือกันปฏิบัติและมีผลกระทบต่อทุกฝ่ายจำเป็นต้องร่วมมือกัน ผู้บริหารไม่ควรตัดสินใจโดยลำพัง

3. จะให้ร่วมมากน้อยเพียงใด (How much) ระดับของการมีส่วนร่วมของกรรมการหรือตัวแทนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในงานแต่ละด้านจะต้องเหมาะสมกับลักษณะของงานและฐานะตำแหน่งของแต่ละคน เช่น งานด้านการวางแผน ผู้ที่อยู่ตำแหน่งระดับสูงย่อมเหมาะสมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการกำหนดกลยุทธ์หรือทิศทางขององค์กรมากกว่าผู้บริหารระดับล่างส่วนผู้บริหารระดับต้นซึ่งใกล้ชิดกับการปฏิบัติจริงควรมีส่วนรวมในการปฏิบัติมากกว่าการกำหนดกลยุทธ์

4. จะให้ร่วมอย่างไร (How to) หลักของการมีส่วนร่วมที่สำคัญคือความยึดหลัก 3H 1R ได้แก่ Head คือ การร่วมคิด เช่น ร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การให้ข้อเสนอแนะ เป็นต้น

Head คือ การร่วมปฏิบัติได้แก่ การลงมือกระทำหรือดำเนินการตามแผนที่ได้ร่วมกันวางไว้ ขั้นนี้นับว่าสำคัญยิ่ง เพราะถ้ามีแต่คนคิดแต่ไม่ยอมทำหรือที่เรียกว่า พวกคิดแต่พูดไม่ยอมทำงานก็จะไม่สำเร็จ

Head คือ การร่วมใจเช่น การให้กำลังใจแก่หมู่คณะ หรือผู้ที่ปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองไม่สามารถร่วมลงมือปฏิบัติได้

Responsibility คือ การร่วมรับผิดชอบความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจะต้องร่วมกันรับทั้งผิดและชอบ หากการนำหลักการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School- Based management) ตามหลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม (Participative -Management) โดยปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวเชื่อว่าจะช่วยให้การทำงานเป็นทีมหรือการทำงานในรูปคณะกรรมการบรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จได้กระทรวงศึกษาธิการ การบริหารและจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้หลักการบริหารคุณภาพ โดยทุกคนมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Total Quality Management)

1. มิติของการมีส่วนร่วม

1.1 รูปแบบการมีส่วนร่วม เป็นแบบทางการและไม่เป็นทางการ

1.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วมได้แก่ ความสมัครใจ การมีส่วนร่วม ระยะเวลารับการให้อำนาจ

1.3 บุคคลที่มีส่วนร่วม ได้แก่ บุคคลชุมชนแต่ละอาชีพ ผู้นำท้องถิ่น นักเรียน บุคลากรในโรงเรียน

2. กลยุทธ์การมีส่วนร่วม

2.1 ภาวะผู้นำที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย

2.2 เทคนิคการสร้างความร่วมมือ

2.3 ธรรมเนียมโรงเรียนที่กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนทุกด้านในระยะ 5-10 ปี โดยมีแผนงานพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ชัดเจน

2.4 การกระจายอำนาจ

2.5 การบริหารและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านทรัพยากรและเวลาทั้งระดับบุคคลและองค์กร

2.6 การปรึกษาหารือ การตัดสินใจร่วมกันและการสื่อสารแบบสองทาง

2.7 การปฏิสัมพันธ์เชิงบวกและเสริมสร้างกำลังใจซึ่งกันและกัน

2.8 การติดต่อสื่อสาร

2.9 การส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน

2.10 บริบทการมีส่วนร่วม

2.11 เศรษฐกิจ

2.12 การเมืองการปกครอง

2.13 สังคมวัฒนธรรม

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือ SBM จะมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังต่อไปนี้³⁹

1. การร่วมคิด (Plan) เป็นการช่วยวางแผนร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนและสถานศึกษาเพื่อกำหนดเป็นแนวพัฒนาองค์กรสู่เป้าหมาย

2. การร่วมตัดสินใจ (Decision – making) เป็นขั้นตอนของการตัดสินใจร่วมกันที่มีต่อแผนงานที่ร่วมกันกำหนดไว้ทั้งนี้เพื่อค้นหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อการนำไปปฏิบัติ

3. การร่วมทำ (Implementation) เป็นขั้นตอนการนำแผนงาน โครงการที่กำหนดสู่การปฏิบัติร่วมกัน เป็นการทำงานเป็นทีมที่มุ่งสู่คุณภาพและผลสำเร็จของงาน

4. การร่วมประเมิน (Evaluation) เป็นการประเมินผลการทำงาน บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ต้องทำรูปแบบการร่วมประเมินและการคิดค้นหาคำตอบร่วมกัน

ดังนั้น ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ร่วมจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจ ร่วมมือปฏิบัติร่วมกันตรวจสอบและประเมินผล เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมี

³⁹จ่านง แจ่มจันทรวิงศ์, อ่างใน สุรศักดิ์ ปาเส, การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, (แพร่ : โรงพิมพ์สำนักงานศึกษาธิการอำเภอวังชิ้น, 2546), หน้า 102-103.

คุณภาพส่งผลให้นักเรียนมีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ในยุคอุตสาหกรรม และยุคข้อมูลข่าวสารต่อไปในอนาคต

จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.6 การบริหารตนเอง

สถานศึกษาจะมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้นภายใต้การบริหารในรูปแบบขององค์กร คณะบุคคล คือ คณะกรรมการ โรงเรียนหรือคณะกรรมการสถานศึกษาในภาคการศึกษา การกระจายอำนาจเป็นแบบการถ่ายโอนอำนาจ (Devolution) ซึ่งจะให้ความหมายของการบริหารและจัดการตนเอง (Self-Managing Schools) โดยถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ไปจากส่วนกลาง การตัดสินใจที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังที่ เสาวนิตย์ ชัยมุสิก กล่าวไว้⁴⁰ ดังนี้

1. ด้านความรู้ (Knowledge) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจในเรื่องหลักสูตร การจัดโปรแกรมการเรียนการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาแนวทางการรับนักเรียน การประเมินนักเรียน การเตรียมข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน

2. ด้านเทคโนโลยี (Technology) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจเรื่องกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ด้านอำนาจหน้าที่ (Power) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจในเรื่องการบริหารบุคลากร

4. ด้านวัสดุ – ครุภัณฑ์ (Material) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจเรื่องการใช้เครื่องอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ต่าง ๆ

5. บุคลากร (People) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจในเรื่องการใช้ทรัพยากรบุคคล การพัฒนาบุคลากรผู้มีอาชีพ ในด้านการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งในเรื่องการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

6. ด้านเวลา (Time) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจเรื่องกำหนดแผนการดำเนินงานและการบริหารเวลา

⁴⁰เสาวนิตย์ ชัยมุสิก, การบริการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์นิวคัพพอยท์, 2544), หน้า 11-12.

7. ด้านการเงิน (Finance) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจในเรื่องการจัดสรรงบประมาณ การจัดเก็บค่าเล่าเรียนของนักเรียน

การปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทยจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารสถานศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารต้องคำนึงถึงยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการตนเอง

1. โรงเรียนจะต้องวิเคราะห์ สังเคราะห์ มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ โดยยึดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นหลัก และการบริหารโรงเรียน โดยใช้ “หลักธรรมาภิบาล” (Good Governance) เป็นแนวทางในการบริหารและจัดการที่เป็นระบบ

2. โรงเรียนจะต้องบริหารงานด้วยความโปร่งใส มีความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ ต่อการดำเนินการบริหาร และจัดการศึกษาตามแนวทาง การจัดการศึกษา ของชาติพร้อม ๆ กับสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีความพร้อมมีศักยภาพ มีองค์ประกอบอันเหมาะสมรวมทั้งมีคุณวุฒิที่จำเป็น เช่น มุ่งประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน และปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง นอกจากนี้ต้องกำหนดภาระหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ชัดเจน และมีการเตรียมความพร้อม เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

4. สถานศึกษาควรมีอำนาจรับผิดชอบการสรรหาครู การพัฒนาทางวิชาชีพ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การล้งโทษทางวินัย อย่างแท้จริง

5. ต้องมีระบบข้อมูลข่าวสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นไปที่ระบบการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มากที่สุด

6. สถานศึกษาต้องได้รับการจัดสรรงบประมาณ ในรูปเงินอุดหนุนทั่วไป (Block Grants) และทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็น การใช้งบประมาณและทรัพยากรภายในโรงเรียนจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ทั้งยังจะต้องมีการควบคุมดูแลเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลโดยแท้จริงนอกจากนี้ควรต้องมีระบบการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

7. ต้องมีกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนเป็นหลัก (School performance Base Budgeting- - PBB) รวมทั้งการควบคุมและการบริหารด้านการเงินอย่างชัดเจนและโปร่งใส

8. มีการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (School Self Reviews) เสนอต่อสาธารณชนเพื่อเป็นการประเมินคุณภาพ

ดังนั้นในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยการบริหารตนเอง (Self-Management) เป็นส่วนที่สำคัญยิ่งเพราะการให้อิสระในการบริหารตนเองให้แก่สถานศึกษา เป็นการกระจายอำนาจทางการบริหาร ทำให้สถานศึกษาแต่ละแห่งได้บริหารและจัดการตนเองได้ ตรงตามความต้องการของชุมชนผู้ปกครอง และนักเรียน ทำให้การศึกษามีคุณภาพ บุคลากรภายในสถานศึกษาได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองยิ่งขึ้น

จึงพอสรุปได้ว่า ด้านการบริหารงานตนเอง หมายถึง การที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระบบการบริหารด้วยตนเองโดยมีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบการตัดสินใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.7 การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน

บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา กับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้ระบุเกี่ยวกับกรรมการสถานศึกษาที่จะมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารและจัดการสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ในการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ในลักษณะให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา โดยตรวจสอบการบริหารงานของสถานศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน⁴¹

2.7.1 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 รวมทั้งอำนาจหน้าที่การบริหารงานบุคคลที่จะเกิดขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สรุปอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 :หน้า 10-15)

⁴¹ สุรศักดิ์ ปาเฮ, การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, (แพร่ : โรงพิมพ์สำนักงานศึกษาธิการอำเภอวังชิ้น, 2546), หน้า 133.

1. กำกับการดำเนินกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการชุมชนและท้องถิ่น

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการกิจการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

3. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอาจแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ 1) กำกับ 2) ส่งเสริม 3) อำนาจอื่นตามที่กฎหมาย กฎระเบียบ และประกาศซึ่งมีกรอบในการดำเนินงานดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ในการกำกับ หมายถึง การกำกับให้สถานศึกษาดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อำนาจหน้าที่ในการกำกับ การดำเนินงานของสถานศึกษาหลายคนเปรียบได้กับคนที่ทำหน้าที่คล้ายกรรมกรกำกับเส้น (Lineman) ในกีฬาฟุตบอล คือ กรรมการกำกับเส้น ไม่ใช่ผู้ตัดสินซึ่งบทบาทนี้คอยกำกับสถานศึกษาโดยการติดตามการปฏิบัติงานของสถานศึกษา รวมทั้งให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและคำปรึกษาเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินไปตามกติกา

2. อำนาจในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งบริหารงานอย่างเป็นระบบระเบียบมีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการการศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนได้อย่างกว้างขวางทั่วถึง และจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและศรัทธาเชื่อถือของประชาชนชุมชน และท้องถิ่น

3. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา อำนาจหน้าที่ในส่วนนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.7.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ด้านวิชาการ

1.1 ให้ความเห็นข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่น

1.2 ให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.3 รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและการดำเนินการตาม ระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา

2. ด้านงบประมาณ

2.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดตั้งและการใช้จ่ายงบประมาณของ สถานศึกษา

2.2 ให้ความเห็นข้อเสนอแนะในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนว ปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานการเงินและการจัดการรายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษาหรือ ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับเรื่องนี้ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศกำหนด

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

3.1 ปฏิบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ด้านการบริหารทั่วไป

4.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษา ในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา การศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนัก คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น

4.2 รับทราบให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ

4.3 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน เกี่ยวกับการระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษารวมทั้งปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดการผลประโยชน์ จากทรัพย์สิน ของสถานศึกษาตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

4.4 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

4.5 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งใน ชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น

4.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้น ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยการคืนอำนาจ การจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนได้มีบทบาทในการจัดการศึกษาจะทำให้การศึกษา พัฒนายิ่งขึ้นและตรงความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ทำให้ชุมชนเกิดความรักและรู้สึกรักตัวเอง เป็นเจ้าของโรงเรียน

จึงพอสรุปได้ว่า ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หมายถึง การคืน อำนาจให้ชุมชนและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.8 การตรวจสอบและถ่วงดุล

การตรวจสอบและถ่วงดุลเป็นการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักการบริหาร จัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวไว้ว่า การบริหาร และการจัดการตามอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะต้อง ดำเนินการตามหลักการและแนวปฏิรูปการศึกษาแล้วยังต้องยึดหลักการดำเนินการตามหลักการ บริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งมีหลักการสำคัญ 6 ประการ⁴² ประกอบด้วย

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักการคุ้มค่า

⁴²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, เอกสารงบประมาณฉบับที่ 3 งบประมาณ ประจำปี พ.ศ.2548, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงบประมาณ, 2547), หน้า 3.

ซึ่งทั้ง 6 หลักมีความสำคัญเท่า ๆ กัน ในการปฏิรูประบบราชการไม่ว่าจะเป็นความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ หลักคุณธรรมในการบริหารงานบุคคล หลักความรับผิดชอบในด้านวิชาการ และหลักการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารทั่วไป ในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยการตรวจสอบและถ่วงดุล จะต้องมีการคณะกรรมการหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาโดยมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเพื่อให้ประชาชนและผู้ปกครองพึงพอใจในการจัดการศึกษา

ดังนั้น การตรวจสอบและถ่วงดุลจะคอยควบคุมการทำงานของคณะกรรมการ ผู้บริหารซึ่งการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษา ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพโดยนักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง และทำให้การศึกษาไทยมีการพัฒนาทัดเทียมมาตรฐานสากลต่อไป

จึงพอสรุปได้ว่า ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล หมายถึง การที่ส่วนกลางมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.9 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

รูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีหลากหลายรูปแบบซึ่งแต่ละสถานศึกษาจะเลือกใช้รูปแบบใดก็ได้ขึ้นอยู่กับการบริหารของสถานศึกษานั้นซึ่งรูปแบบต่าง ๆ อุตัย บุญประเสริฐ (2545 หน้า 65-71, 185-200) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในต่างประเทศและรูปแบบบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับประเทศไทยไว้ดังนี้

2.9.1 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในต่างประเทศ

จากการศึกษารูปแบบของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ สรุปได้ว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นมีรูปแบบที่สำคัญอย่างน้อย 4 รูปแบบได้แก่

1. รูปแบบที่มีผู้บริหาร โรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control) คือ ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นประธานและเจ้าหน้าที่กรรมการอื่น ๆ มาจากกลุ่มบุคคลแต่ละประเภทในการกำหนดนโยบายในการวางแผนในการหาแนวทางแก้ปัญหาและดำเนินงานของโรงเรียน คณะกรรมการจะมีบทบาทในการร่วมเสนอความคิดเห็นผู้บริหารจะใช้วิธีขอคำปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการจากครู ผู้ปกครองนักเรียน หรือผู้แทนชุมชนอยู่เสมอ แต่อำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายยังคงอยู่ที่ผู้บริหาร โรงเรียน

2. รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control) การบริหารแนวนี้ตัวแทนของคณะครูจะมีสัดส่วนมากที่สุด ในขณะที่คณะกรรมการ โรงเรียน รูปแบบนี้เกิดจากแนวคิดที่ว่าครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ครูเป็นผู้ปฏิบัติจึงย่อมจะรู้ปัญหาทุกอย่างได้ดีกว่า และถ้ามีโอกาสตัดสินใจก็สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากที่สุด

3. รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก (Community Control) เป็นรูปแบบการบริหารที่ควบคุมโดยชุมชน คือ การเพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชน คือ การเพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนและผู้ปกครองเพื่อให้ผู้รับบริการการศึกษามีความพึงพอใจในการศึกษาที่จัดให้มากที่สุด แนวคิดสำคัญก็คือ หลักสูตรของโรงเรียนควรตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด คณะกรรมการ โรงเรียนจึงมีสัดส่วนจำนวนตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

4. รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก (Professional Community Control) รูปแบบการบริหารนี้มีความเชื่อว่าครูผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ครูจะได้รับค่านิยมและความต้องการของผู้ปกครอง ในฐานะเดียวกันกับผู้ปกครองก็มีโอกาสช่วยในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย สัดส่วนของผู้แทนครูและผู้ปกครองจะมีเท่า ๆ กัน ในคณะกรรมการ โรงเรียน

2.9.2 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาไทย

การบริหารสถานศึกษาแบบ School –Based Management นั้นเป็นรูปแบบการบริหารในระดับสถานศึกษาที่มีหลักการและแนวคิดชัดเจนทีเดียว และมีแบบแผนที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเองลักษณะเด่นจะอยู่ในเรื่อง การกระจายอำนาจ (Decentralization of Power) การบริหารและการจัดการศึกษาสถานศึกษาและชุมชน เรื่องการมีส่วนร่วม (Participation) ของชุมชนในการบริหารและจัดการสถานศึกษาโดยตรง ในลักษณะที่เป็นผู้ร่วมงาน (Partner) ของผู้มีส่วนได้หรือส่วนเสียเกี่ยวข้องโดยตรง (Stakeholders) และเรื่องการดำเนินการให้การศึกษาของโรงเรียนสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคม (Responsive) ได้อย่างเหมาะสมรวดเร็วและทันเหตุการณ์

รูปแบบหลักการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนี้ หากนำมาใช้กับโรงเรียนในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว คือมีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรงให้สถานศึกษามีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารตัวเองเป็นโรงเรียนที่บริหารด้วยความคล่องตัวและมีอิสระมากยิ่งขึ้น ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการใน โรงเรียนทุกด้านที่เป็นภารกิจหลักของโรงเรียน ทั้งด้าน

วิชาการ หลักสูตร การเงิน งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป และในการบริหารโรงเรียนให้มีการบริหารโดยรูปคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เน้นระบบแบบหุ้นส่วน (Partner) จากทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

รูปแบบการดำเนินงานที่คาดว่าจะเป็นไปได้ และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในประเทศไทยก็ได้พบว่าไม่มีรูปแบบใดที่เป็นแบบเดียวที่ตายตัวมีหลายรูปแบบที่สามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับสถานศึกษาไทยทุกระดับทุกประเภทแล้วแต่สถานศึกษา การบริหารแบบ SBM แต่ละแห่งควรมีอิสระที่จะเลือกใช้รูปแบบหรือวิธีการดำเนินงานที่เห็นว่าเหมาะสมกับสภาพของตนเองมากที่สุด ได้มีรูปแบบการดำเนินการที่สถานศึกษาอาจเลือกใช้ได้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับความพร้อมของโรงเรียน โดยมี 5 รูปแบบให้เลือกดังนี้

1. รูปแบบที่มีการบริหารและการจัดการ โดยมีชุมชนเป็นหลัก คือ การคืนอำนาจการบริหารและจัดการสถานศึกษาให้แก่ชุมชน ในทางปฏิบัติจะเป็นการเพิ่มอำนาจความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชน ผู้ปกครอง โดยมีความเชื่อว่าแนวทางดังกล่าวจะทำให้ผู้ปกครองและผู้รับบริการทางการศึกษาพึงพอใจในการจัดการศึกษาที่จัดให้มากที่สุด ในคณะกรรมการโรงเรียนจะมีสัดส่วนจำนวนตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด

คณะกรรมการโรงเรียนควรประกอบด้วย กรรมการที่เป็นตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรในชุมชน ผู้แทนองค์กรอิสระเพื่อพัฒนาชุมชน (NGO) ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาผู้ทรงวุฒิในด้านการศึกษาศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม กลุ่มละ ไม่น้อยกว่า 2 คน และควรมีจำนวนเท่า ๆ กัน โดยเลือกประธานหนึ่งคน และรองประธานหนึ่งคน โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการ และเลขานุการ โดยตำแหน่ง

2. รูปแบบที่มีการบริหารการจัดการ โดยมีผู้บริหารเป็นหลัก รูปแบบนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นประธานกรรมการ โดยตำแหน่ง และมีคณะกรรมการประกอบด้วย ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนนักเรียน คณะกรรมการมีบทบาทในการใช้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการบริหารอำนาจการตัดสินใจขั้นสุดท้ายอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน

3. รูปแบบโรงเรียนในกำกับของรัฐ

มีลักษณะเป็น โรงเรียนที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐ แต่มีฐานะเป็นองค์กรนิติบุคคลได้รับอนุญาตให้ดำเนินการโดยอิสระ (Deregulation) จากกฎระเบียบของตนเองได้ โดยเฉพาะมีความเป็นอิสระในเรื่องการจัดการด้านวิชาการ การเงิน และบุคลากร ผลการดำเนินงานตามพันธะสัญญา (Charter) หรือข้อตกลงตามที่ได้ทำข้อตกลง โรงเรียนในกำกับของรัฐนี้จะมีสถานภาพเป็นองค์กรนิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐไม่เป็นส่วนราชการหรือไม่เป็นของรัฐวิสาหกิจแต่ได้รับ

การสนับสนุนจากรัฐ โดยอาจเป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นใหม่ หรือเป็น โรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียน เอกชนที่มีอยู่เดิมและปรับให้เป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐก็ได้ ผู้เสนอขอจัดตั้งอาจเป็นบุคคล กลุ่ม บุคคล องค์กรของรัฐหรือเอกชน เช่น ครู ผู้ปกครอง องค์กรบริหารส่วนตำบล มูลนิธิสมาคม หรือ บริษัทก็ได้คณะกรรมการ โรงเรียนจะประกอบด้วย ตัวแทนผู้จัดตั้ง เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้ง คณะกรรมการ โรงเรียนผู้ขอจัดตั้งและผู้บริหารเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และผู้บริหารจะ รับผิดชอบการบริหารตามที่ได้รับมอบหมาย จากคณะกรรมการของโรงเรียนให้ดูแลการจ้างการเลิก จ้าง การบังคับบัญชาครู และบุคลากรอื่น ๆ

4. รูปแบบที่บริหาร โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการจัดการศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะจัดเอง ทั้งหมด จัดเองบางส่วน หรือ ร่วมกับหน่วยงานอื่นมอบให้หน่วยงานอื่นบางส่วน หรือมอบให้ หน่วยงานอื่นจัดในรูปแบบใด หรือจัดให้เป็นแบบ โรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้ โดยจะเป็นการกระจายอำนาจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาโดยตรง ในระดับ กระทรวงจะมีหน้าที่และบทบาทสำคัญอยู่ที่การกำหนดนโยบายระดับชาติมาตรฐานและการ สนับสนุนงบประมาณบางส่วนแต่งบประมาณส่วนใหญ่สำหรับการดำเนินงานทางการศึกษาจะ ได้มาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการกำหนดลักษณะและรูปแบบคณะกรรมการ โรงเรียนจะ เป็นอำนาจโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคณะกรรมการจะประกอบไปด้วย ตัวแทนจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครึ่งหนึ่ง อีกครึ่งหนึ่งมาจากตัวแทนผู้ปกครองและผู้ทรงคุณวุฒิ มี ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการ โรงเรียนมีอำนาจในการคัดเลือก ผู้บริหารสถานศึกษา

5. รูปแบบที่ให้เอกชนดำเนินการหรือดำเนินการแบบเอกชน

แนวคิดสำคัญของการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการ เนื่องจากเห็นว่าเอกชนมีความสามารถในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นการศึกษาทางเลือกของผู้ที่ประสงค์จะใช้บริการ สามารถเลือกรับบริการและจะได้รับการประกันคุณภาพในการเลือกบริโภค ดังจะเห็นได้จาก ผู้ปกครองและนักเรียนจำนวนมาก มีความประสงค์เข้าเรียนใน โรงเรียนเอกชนเป็นประจำทุกปี และ นักเรียนที่จบการศึกษาจาก โรงเรียนเอกชนที่มีคุณภาพมีชื่อเสียง ก็มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดี และเป็นที่ยังปรารถนาของสังคม

การให้เอกชนดำเนินการคือ การเปลี่ยนความรับผิดชอบในการบริหารและจัดการจากรัฐไป เป็นเอกชนโดยตรง ข้าราชการครูและลูกจ้างประจำใน โรงเรียน ก็เปลี่ยนสภาพไปเป็นครู และ ลูกจ้างตามพระราชบัญญัติแรงงานหรือพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน คณะกรรมการ โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการและครูใหญ่เป็นหลัก

ส่วน Ruehn กล่าวว่า SBM จำแนกได้ 4 รูปแบบ⁴³ ดังนี้

1. การบริหารแบบเบ็ดเสร็จในโรงเรียนโดยคณะกรรมการสถานศึกษาเต็มรูปแบบ
2. ยึดผู้บริหารเป็นหลัก (Principal-directed) โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาจากฝ่ายต่าง ๆ หรือผู้ปกครองนักเรียนเป็นต้น
3. มีคณะกรรมการหรือกลุ่มผู้ปกครองที่ได้รับการแต่งตั้ง (A parent Committee) เพื่อเข้าร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา
4. โดยคณะกรรมการบริหารแบบ SBM ในระดับนี้จากหลาย ๆ โรงเรียนที่รวมกันเป็นกลุ่มโรงเรียน

ขณะเดียวกัน nobel กล่าวถึง รูปแบบ SBM จากการวิจัยมี 3 รูปแบบ⁴⁴

1. แบบควบคุมโดยชุมชน (Community Control)
2. แบบควบคุมโดยครู (Teacher Control)
3. แบบควบคุมโดยผู้บริหารโรงเรียน (Principal Control)

จากนั้น ในการนำรูปแบบบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 4 แบบ ในต่างประเทศและทั้ง 5 แบบ ของการบริหารในสถานศึกษาไทยนั้น จะมีเหมือนกันอยู่ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารและจัดการ โดยมีชุมชนเป็นหลักและการบริหารรูปแบบการบริหารและจัดการ โดยมีผู้บริหารเป็นหลัก ซึ่งการบริหารรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับพื้นที่ และความต้องการของชุมชน ตามความพร้อมของสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อพัฒนาประเทศและสนองตอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

2.10 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
ที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตั้งอยู่เลขที่ 530 หมู่ 5 ถนนเดื่อเจริญ ตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

พื้นที่บริการ

⁴³Ruehn, อังใน สุรศักดิ์ ปาเฮ, การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน, (แพร่ : โรงพิมพ์สำนักพิมพ์ศึกษาราชการอำเภอวังชิ้น, 2546), หน้า 61.

⁴⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 61.

ประกอบด้วยเขตพื้นที่ปกครอง 4 อำเภอ คือ อำเภอานานิवास อำเภออากาศอำนวย อำเภอบ้านม่วง และอำเภอคำตาก้า แบ่งการปกครองออกเป็น 35 ตำบล 435 หมู่บ้าน พื้นที่ 2,838 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 293,237 คน ประกอบด้วยชนพื้นเมืองหลายเผ่าพันธุ์ เช่น ไทยย้อ ไทยย้อย ไทยลาว และภูไท

ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 193 โรงเรียน จำแนกตามขนาด โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 68 โรงเรียน (จำนวนนักเรียน 1 – 120 คน) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 106 โรงเรียน (จำนวนนักเรียน 121 – 540 คน) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 8 โรงเรียน (จำนวนนักเรียน 541 - 1,500 คน) รวมทั้งสิ้น 182 โรงเรียน มีบุคลากรจำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 182 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 36 คน ข้าราชการครู จำนวน 1,760 คน พนักงานราชการ จำนวน 109 คน ลูกจ้างประจำ จำนวน 106 คน นักเรียนรวมทั้งสิ้น 35,538 คน

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นองค์กรขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานการศึกษาชาติ และอยู่ในอันดับหนึ่งในห้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายในปี 2558

พันธกิจ

พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และ มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาสู่คุณภาพการศึกษาชาติ

เป้าประสงค์

1. ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้เข้าเรียนและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. นักเรียนทุกคนมีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร

3. นักเรียนทุกคนอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น มีนิสัยรักการอ่าน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

4. นักเรียนทุกคนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพิ่มขึ้น

5. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ความสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มศักยภาพ

6. ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนได้รับการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการใช้ ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพิ่มขึ้น

7. โรงเรียนทุกโรงได้รับการนิเทศ ติดตามระบบประกันคุณภาพภายในเข้มแข็งผ่านการประเมินทั้งภายในและภายนอก

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตามเป้าหมายการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA)

กลยุทธ์

1. เร่งพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

2. ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. สร้างโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง

4. พัฒนาครูและบุคลากรผู้มีอาชีพ

5. พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

6. สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์องค์กร

1. จุดเด่น (จุดแข็ง / โอกาส)

ด้านการบริหารจัดการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมขององค์กรคณะบุคคล และหน่วยงานอื่น อยู่ในระดับสูง การเสริมสร้างการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และ ศูนย์เครือข่ายสถานศึกษามีความเข้มแข็ง

2. จุดพัฒนา (จุดอ่อน / อุปสรรค)

ด้านการบริหารจัดการ

การให้บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังไม่เป็นระบบ ขาดการสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากรยังไม่ทั่วถึง การสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกยังไม่หลากหลาย ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการยังไม่เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง ทันสมัย และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ การ

ใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริการจัดการยังไม่เข้มแข็ง การนำข้อมูลจากการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลไปใช้ยังไม่เป็นระบบ ผู้บริหารขาดภาวะผู้นำทางวิชาการ และการบริหารการ เปลี่ยนแปลง

จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ปรากฏว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษายังคงมีปัญหาคะระจายอำนาจการ บริหารและการจัดการ ไปยังสถานศึกษา ได้บริหารอย่างเบ็ดเสร็จตามที่โรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่น ต้องการ จะทำให้การบริหารขาดความคล่องตัว เพราะผู้บริหารมีความสำคัญมากเป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลงโดยใช้กลยุทธ์เทคนิควิธีการ ที่จะนำพาการศึกษาและองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ การ เพิ่มสิทธิและ โอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างทั่วถึง การพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน พร้อมทั้งยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนา ประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้เกิดการบูรณาการ พัฒนารูปแบบการ บริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็กสู่คุณภาพและมาตรฐาน⁴⁵

2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังต่อไปนี้

อิทธิพล ศรีรัตนะ ได้วิจัยเรื่องการบริหาร โรงเรียนเป็นฐานกับบรรยากาศองค์กรใน โรงเรียนคาร์ทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ พบว่าการปฏิบัติงานตามแนวทางกรบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหาร และครูในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล โดยภาพรวมได้ปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารตนเองแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁴⁶

ดิเรก วรรณเสียร ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหาร โดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า แบบจำลองการบริหาร โรงเรียนตามแนวคิด

⁴⁵สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3, รายงานผลการดำเนินการจัด การศึกษาประจำปี 2554, (สกลนคร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3, 2554), หน้า 3-8.

⁴⁶อิทธิพล ศรีรัตนะ, “การบริหาร โรงเรียนเป็นฐานกับบรรยากาศองค์กรใน โรงเรียนคาร์ทอ ลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ”, สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต , (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร), 2550, 150 หน้า.

การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย เป็นแบบจำลองการบริหารโรงเรียนที่เป็นเอกสารประกอบด้วยข้อความแผนภาพ แผนภูมิอธิบายรูปแบบแนวทางการบริหารตามแนวคิดการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ครอบคลุมภารกิจ 4 ด้าน คือ การวางแผน การจัดการ การนำ และการควบคุม⁴⁷

อุมร์ สวาห์ล ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูลพบว่า การปฏิบัติงานตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหาร และครูในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล โดยภาพรวมได้ปฏิบัติมาก และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารตนเอง ด้านการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้และด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุนได้ปฏิบัติมาก ส่วนด้านการกระจายอำนาจ และด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้ปฏิบัติปานกลาง โดยด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด⁴⁸

วชิราภรณ์ จิมลิ้ม ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เพื่อศึกษาความคิดเห็นของพนักงานครู เกี่ยวกับการดำเนินงานตามกลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา และ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานครูเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานครูสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ปีการศึกษา 2553 จำนวนทั้งสิ้น 126 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการดำเนินงานตามกลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) พนักงานครูเทศบาลเมืองตะกั่วป่าที่มีตำแหน่งต่างกัน จำแนกเป็นผู้บริหารและสายผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกลยุทธ์สู่

⁴⁷ดิเรก วรรณเสียร, “การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์แบบในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2545, 338 หน้า.

⁴⁸อุมร์ สวาห์ล, “การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูจังหวัดสตูล”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์), 2545, 139 หน้า.

ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และความสำเร็จของการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) พนักงานครูเทศบาลเมืองตะกั่วป่าที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และความสำเร็จของการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ไม่แตกต่างกัน⁴⁹

ชูลี คณะสุวรรณ ได้วิจัยเรื่องความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดกรมสามัญ สหวิทยาเขต สหวิ จังหวัดชุมพร พบว่า ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาพรวมได้ปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพร้อมอันดับหนึ่ง คือด้านการบริหารตนเอง รองลงมา คือด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน และด้านการกระจายอำนาจตามลำดับ⁵⁰

ปลั่งกร ทองเงิน ได้วิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เปรียบเทียบ จำแนกตามประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร ต่ำกว่า 5 ปี 5-10 ปี 11-15 ปี และมากกว่า 15 ปี และขนาดของสถานศึกษา ขนาดเล็กขนาดกลาง และขนาดใหญ่ รวมทั้งศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 207 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับ คือด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการบริหารตนเอง ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน 2. ผลการเปรียบเทียบ

⁴⁹วชิราภรณ์ จิมลิ้ม, “กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา”, สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี), 2549, 126 หน้า.

⁵⁰ชูลี คณะสุวรรณ, “ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตสววิ จังหวัดชุมพร”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), 2546, 93 หน้า.

สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำแนกตามประสบการณ์การเป็นผู้บริหารในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านพบว่า สภาพการบริหารด้านหลักการกระจายอำนาจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร 5-10 ปี บริหารด้านหลักการกระจายอำนาจน้อยกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร 11-15 ปี และมากกว่า 15 ปี 3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านพบว่า สภาพการบริหารด้านหลักการบริหารตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็กบริหารด้านหลักการบริหารตนเองน้อยกว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดใหญ่⁵¹

ผลวิจัย ขอบรูป ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยเปรียบเทียบตามเพศ และเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร จำนวนทั้งสิ้น 400 คนการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าที่แบบสองกลุ่มอิสระต่อกัน (t-test Independent) ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารงานของผู้บริหารงานสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับ คือด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการบริหารตนเอง ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน 2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร จำแนกตามตำแหน่งงาน คือ

⁵¹ปลั่งกร ทองเงิน, “การศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี), 2549, 134 หน้า.

ผู้บริหาร และครูผู้สอน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน⁵²

คณิต ยวงสุวรรณ ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 และเพื่อเสนอรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากการวิจัยที่เหมาะสมกับเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 183 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเกิร์ต (Likert) โดยแบบสอบถามทั้งหมดมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอรูปแบบที่ได้จากการวิจัย ที่เหมาะสมกับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ รูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการบริหาร โครงสร้าง การบริหาร องค์ประกอบการบริหาร บทบาท และหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษา และแนวปฏิบัติงานตามมาตรฐาน โรงเรียนที่บริหารตามรูปแบบที่ครูและชุมชนมี บทบาทเป็นหลัก⁵³

เสรี พุทธรพวน ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ด้านการบริหารมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารมีการชี้แจงบทบาทของคณะกรรมการ โรงเรียนและได้ร่วมกันสรุปผลการพัฒนาโรงเรียนตามแผนงานดำเนินงานมีการปฏิบัติปานกลาง สำหรับด้านวิชาการ ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติมากในกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ ส่วนด้านกิจการนักเรียนในภาพรวม

⁵² เสด็จ ขอบรูป, “สภาพการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี”, วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 ตุลาคม 2552 – มกราคม 2553, หน้า 29-40.

⁵³ คณิต ยวงสุวรรณ, “รูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2”, สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์), 2549, 156 หน้า.

ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติมาก ด้านการจัดบริการให้กับนักเรียน ในเรื่องจัดอาหารกลางวันการบริหาร สุขภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยและด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมีการปฏิบัติมากโดยจัดประชุม คณะครูและคณะกรรมการ โรงเรียนเพื่อระดมสมองในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน⁵⁴

อรทัย เกิดเพชร ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ สถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสังกัด เทศบาลเมืองนาสาร ปีการศึกษา 2552 จำนวน 120 คน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ปัจจัยด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน และ ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์กร ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร ด้านหลักการกระจาย ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ สถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการบริหารตนเอง และ ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล⁵⁵

ฤทัยวรรณ หาญกล้า ได้วิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนัก งานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี และเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนประถม ศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตาม ประเภทการดำเนินการเป็นผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัยคือ ผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 194 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ คือ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หลักการบริหารตนเอง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ หลักการกระจายอำนาจ เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็น ฐาน ทั้ง 4 ด้าน ตามประเภทการเป็นผู้บริหาร พบว่า มีสภาพและปัญหาการดำเนินการไม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาการดำเนินการด้าน

⁵⁴เรสรีย์ พุทธปวน, “การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอเมืองลำพูน”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2546, 83 หน้า.

⁵⁵อรทัย เกิดเพชร, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร”, ภาคนิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี), 2553, 149 หน้า.

หลักการตรวจสอบและถ่วงดุลในข้อ 2 คือ โรงเรียนขาดการเตรียมความพร้อมในการให้องค์กรภายนอกมาสำรวจและตรวจสอบ และในข้อที่ 3 คือ โรงเรียนขาดความต่อเนื่องและจริงจังในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา มีปัญหาการดำเนินการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05⁵⁶

จากผลการศึกษาที่นำมาเสนอนั้น จะเห็นได้ว่าการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้จะต้องอาศัยปัจจัย ด้านการกระจายอำนาจการบริหาร การมีส่วนร่วมในการบริหาร การบริหารตนเอง การคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน การตรวจสอบและถ่วงดุล ซึ่งเป็นหลักในการบริหารและจัดการศึกษาต่อไป อีกทั้งหลักการเหล่านี้จะส่งผลให้บุคลากรในองค์กรมีความรัก ความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน มีความสุขในการทำงาน ทำให้องค์กรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ตอบสนองต่อการปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้การศึกษาของประเทศชาติมีการพัฒนาทัดเทียมนานาประเทศที่มีการพัฒนาแล้วยิ่งขึ้นไป

2.12 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

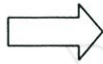
ในการศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 มีกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังแผนภาพที่ 2.1

⁵⁶ ฤทัยวรรณ หาญกล้า, “การศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี), 2547, 128 หน้า.

ตัวแปรอิสระ

1. สถานภาพ
 - ผู้บริหารสถานศึกษา
 - ครูผู้สอน
2. ขนาดสถานศึกษา
 - ขนาดเล็ก
 - ขนาดกลาง
 - ขนาดใหญ่

ตัวแปรตาม

- สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
1. ด้านการกระจายอำนาจ
 2. ด้านการมีส่วนร่วม
 3. ด้านการบริหารงานตนเอง
 4. ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน

แผนภาพที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 43 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 43 คน ครูผู้สอน จำนวน 530 คน รวมทั้งสิ้น 573 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 573 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยใช้ตารางสำเร็จรูปของเคจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan)¹ ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 234 คน และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายไปตามสัดส่วนของประชากรในสถานศึกษาแต่ละตำแหน่ง ดังตารางที่ 3.1 เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้วจึงใช้วิธีการสุ่ม

¹บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, ฉบับปรับปรุงใหม่, พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2553), หน้า 43.

อย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีจับสลากแบบใส่คืนเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ

ตารางที่ 3.1 แสดงการจัดหมวดหมู่ของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพ	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม
ผู้บริหาร	17	15	11	43	7	6	5	18
ครูผู้สอน	164	192	174	530	67	78	71	216
รวม	181	207	185	573	74	84	76	234

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามสำรวจการศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเอง ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน และการตรวจสอบและถ่วงดุล ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open End) แนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ค้นคว้าได้สร้างขึ้นเองโดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี

3.3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีการกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะในตัวแปรที่ศึกษาทั้ง 5 ด้านไว้ในบทที่ 1 แล้วสร้างข้อคำถามในแบบสอบถามแต่ละด้านให้มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้แต่ละด้านนั้น ได้ข้อคำถามในแบบสอบถามแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกระจายอำนาจ จำนวน 7 ข้อ 2) ด้านการมีส่วนร่วม จำนวน 6 ข้อ 3) ด้านการบริหารงานตนเอง จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน จำนวน 5 ข้อ 5) ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล จำนวน 6 ข้อ

3.3.2 หาค่า IOC โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงของข้อคำถามโดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index item objective congruence : IOC) ซึ่งค่า IOC ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00²

3.3.3 การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูผู้สอนในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเป็นรายด้านและโดยรวมด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.91 และมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านอยู่ระหว่าง 0.77 - 0.89 โดยเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นที่เหมาะสมควรอยู่ระหว่าง .60 - 1.00 ดังแสดงในตารางที่ 3.2

²บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, ฉบับปรับปรุงใหม่, พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2553), หน้า 103.

ตารางที่ 3.2 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในรายด้าน

ด้านที่	เรื่อง	ค่าความเชื่อมั่น
1.	ด้านการกระจายอำนาจ	0.81
2.	ด้านการมีส่วนร่วม	0.77
3.	ด้านการบริหารงานตนเอง	0.89
4.	ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน	0.84
5.	ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	0.79
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมทั้งฉบับ		0.91

3.3.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการค้นคว้าอิสระ ผู้ค้นคว้าได้ดำเนินการ ดังนี้

3.4.1 ขอนหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการค้นคว้าเสนอผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3.4.2 ผู้ค้นคว้าประสานงานขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือให้ผู้ค้นคว้าได้จัดส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3.4.3 ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ส่งกลับคืน โดยรวบรวมไว้ที่หน่วยงานต้นสังกัดที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้ค้นคว้าไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งคืนไว้ ณ ที่ดังกล่าวด้วยตนเอง

3.4.4 ผู้ค้นคว้าออกติดตามตรวจสอบรวบรวมข้อมูลที่ยังไม่ได้ส่งคืนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ถึงสถานศึกษาที่ได้แบบสอบถามไปแล้ว แต่ยังไม่ส่งกลับคืนหน่วยงานต้นสังกัดด้วยตนเอง

3.4.5 รวบรวม ตรวจสอบแบบสอบถามที่มีความเรียบร้อยสมบูรณ์ ซึ่งได้รับกลับคืนมา

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ค้นคว้านำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อย คัดเลือกเอาแบบสอบถามที่มีความถูกต้องสมบูรณ์เรียบร้อยไปบันทึก และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้ค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเอง ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน และการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นภาพรวมและรายด้าน ซึ่งใช้เกณฑ์การตัดสินค่าเฉลี่ย กำหนดเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคอร์ท์

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

และวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 5 ด้าน โดยจำแนกตามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม และขนาดสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบที และการทดสอบเอฟ ตามลำดับ

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง นำเสนอโดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.6.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สถิติที่ทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีที่มีย่อยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มี 2 กลุ่ม และในการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิดทางเดียว (F -

test แบบ One way ANOVA) และสถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffe)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกระจายอำนาจ 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) ด้านการบริหารงานตนเอง 4) ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน 5) ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล และเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้ใช้ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย การรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูผู้สอนในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) แล้วนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วน ตามที่ตั้งไว้โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ผลการวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

\bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
n	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน การแจกแจงแบบที (t – distribution)

SS	แทน ผลรวมของกำลังสองคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean of square)
df	แทน ชั้นความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
*	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.2 ผลการวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

จากแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 234 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 234 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของแบบสอบถามจากจำนวนทั้งหมดที่ส่งไป ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แสดงสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นค่าความถี่ ค่าร้อยละ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ความถี่และร้อยละของข้อมูลแสดงสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
1. ผู้บริหาร	18	7.69
2. ครูผู้สอน	216	92.31
2. ขนาดของสถานศึกษา		
1. ขนาดเล็ก	74	31.61
2. ขนาดกลาง	84	36.32
3. ขนาดใหญ่	76	32.47

จากตารางที่ 4.1 พบว่า บุคลากรในสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง 234 คน เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า เป็นผู้บริหารจำนวน 18 คน (ร้อยละ 7.69) ครูผู้สอนจำนวน 216 (ร้อยละ 92.31) และ เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 74 คน (ร้อยละ 31.61) ขนาดกลาง จำนวน 84 คน (ร้อยละ 36.32) และขนาดใหญ่จำนวน 76 คน (ร้อยละ 32.47)

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจ และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างและขนาดของสถานศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจในภาพรวมและรายข้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านการกระจายอำนาจ	ระดับความพึงพอใจ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายการบริหารการศึกษา.	3.73	0.11	มาก
2.	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังผู้ได้บังคับบัญชาระดับล่าง	3.77	0.22	มาก
3.	ผู้บริหารได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ	3.74	0.09	มาก
4.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการประสานงานจากหน่วยงานที่กำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ	3.69	0.15	มาก
5.	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการทุกขั้นตอน	3.70	0.16	มาก
6.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่	3.76	0.14	มาก
7.	มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในสถานศึกษา ทำหน้าที่พิจารณาความดีความชอบของ บุคลากร	3.52	0.19	มาก
รวม		3.75	0.16	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.75$, S.D. = 0.16)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังผู้ได้บังคับบัญชาระดับล่าง ($\bar{X}= 3.77$, S.D. = 0.22) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่ ($\bar{X}= 3.76$, S.D. = 0.14) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในสถานศึกษา ทำหน้าที่พิจารณาความคิดเห็นความชอบของบุคลากร ($\bar{X}= 3.52$, S.D. = 0.19)

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจ จำแนกตามสถานภาพ

สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			t	Sig.
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.		
ด้านการกระจายอำนาจ	18	3.76	0.26	216	3.68	0.20	1.13	0.21

ตารางที่ 4.3 พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจ จำแนกขนาดของสถานศึกษา โดยใช้วิธีทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจ จำแนกขนาดของสถานศึกษา

ด้านการกระจายอำนาจ	ค่าเฉลี่ยตามขนาดสถานศึกษา			แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่						
				ระหว่างกลุ่ม	2	0.43	0.21	1.27	0.28
				ภายในกลุ่ม	231	36.61	0.17		
	4.04	3.93	3.95	รวม	233	37.05	-		

จากตารางที่ 4.4 พบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจไม่แตกต่างกัน

4.3.2 ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างและขนาดของสถานศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม ในภาพรวมและรายข้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา	3.89	0.16	มาก
2.	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนมี ส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดกลยุทธ์ศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน	3.69	0.17	มาก
3.	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนมี ส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการ เรียน การสอน และติดตามประเมินผล	3.66	0.15	มาก
4.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจาก ส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ	3.55	0.27	มาก
5.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับและเห็นชอบจาก คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนในการประเมิน การจัดการเรียนการสอน	3.58	0.12	มาก
6.	เป็นผู้นำในการประสานความร่วมมือและสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา	3.53	0.28	มาก
รวม		3.65	0.17	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ต่อสภาพการ
บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.65$,
S.D. = 0.17)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปหา
ต่ำ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา
($\bar{X}= 3.89$, S.D. = 0.16) รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วน
ร่วมในการวางแผน กำหนดกลยุทธ์ศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ($\bar{X}= 3.69$,

S.D. = 0.17) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เป็นผู้นำในการประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา (\bar{X} = 3.53 , S.D. = 0.28)

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกตามสถานภาพ

สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			t	Sig.
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.		
ด้านการมีส่วนร่วม	18	3.72	0.18	216	3.63	0.13	0.87	0.34

ตารางที่ 4.6 พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกขนาดของสถานศึกษา โดยวิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกขนาดของสถานศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ยตามขนาดสถานศึกษา			แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่						
					ระหว่างกลุ่ม	2	0.94	0.47	1.85
				ภายในกลุ่ม	231	54.61	0.25		
	4.35	4.38	4.24	รวม	233	55.56	-		

จากตารางที่ 4.7 พบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน

4.3.3 ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเอง และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างและขนาดของสถานศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเอง ในภาพรวมและรายข้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเอง โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านการบริหารงานตนเอง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้	4.05	0.21	มาก
2.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดองค์กรในโรงเรียนได้อย่าง เหมาะสม	4.04	0.16	มาก
3.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงานและมีการประเมินผล ตามแผนอย่างชัดเจนสถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวใน	4.14	0.11	มาก
4.	การตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและจัดเก็บค่าเล่า เรียน	4.04	0.17	มาก
5.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาครู หลากหลายรูปแบบและต่อเนื่องตลอดปี	4.09	0.20	มาก
รวม		4.07	0.21	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ต่อสภาพการ
บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X}=4.07$, S.D. = 0.21)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปหา
ต่ำ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงานและมีการประเมินผลตามแผนอย่างชัดเจน
($\bar{X}=4.14$, S.D. = 0.11) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาครู
หลากหลายรูปแบบและต่อเนื่องตลอดปี ($\bar{X}=4.09$, S.D. = 0.20) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหาร
สถานศึกษาสามารถจัดองค์กรในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}=4.04$, S.D. = 0.16) และ
สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและจัดเก็บค่า
เล่าเรียน ($\bar{X}=4.04$, S.D. = 0.17)

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้
โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้าน

การบริหารงานตนเองจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเอง จำแนกตามสถานภาพ

สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			t	Sig.
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.		
ด้านการบริหารงานตนเอง	18	4.43	0.22	216	4.01	0.28	3.52**	0.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.9 พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการบริหารงานตนเองสูงกว่าครูผู้สอน

3. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกขนาดของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านบริหารตนเอง จำแนกขนาดของสถานศึกษา

ด้านการบริหารตนเอง	ค่าเฉลี่ยตามขนาดสถานศึกษา			แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่						
				ระหว่างกลุ่ม	2	0.44	0.22	1.07	0.34
				ภายในกลุ่ม	231	44.13	0.20		
	4.35	4.40	4.29	รวม	233	44.57	-		

จากตารางที่ 4.10 พบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารตนเอง ไม่แตกต่างกัน

4.3.4 ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง และขนาดของสถานศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ในภาพรวมและรายข้อ ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน
โดยรวมและรายชื่อ

ข้อที่	ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อบริหารและจัดการของสถานศึกษา	3.81	0.14	มาก
2.	คณะกรรมการสถานศึกษามาจากตัวแทนกลุ่มต่างๆ อย่างหลากหลายและมีองค์ประกอบครบถ้วน	3.66	0.11	มาก
3.	คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนระดมทรัพยากรและทุนจากแหล่งต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	3.83	0.12	มาก
4.	สถานศึกษารับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณ	3.61	0.16	มาก
5.	การเงินของคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน ตรงกันและสามัคคีในการทำงานร่วมกัน	3.84	0.12	มาก
รวม		3.75	0.35	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.75$, S.D. =0.35)

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน ตรงกันและสามัคคีในการทำงานร่วมกัน ($\bar{X}= 3.84$, S.D. = 0.12) รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนระดมทรัพยากรและทุนจากแหล่งต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ($\bar{X}= 3.83$, S.D. = 0.12) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษารับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณการเงินของคณะกรรมการสถานศึกษา ($\bar{X}= 3.61$, S.D. = 0.16)

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเอง จำแนกตามสถานภาพ

สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			t	Sig.
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.		
ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน	18	3.79	0.14	216	3.72	0.24	1.06	0.23

จากตารางที่ 4.12 พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน จำแนกขนาดของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน จำแนกขนาดของสถานศึกษา

ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน	ค่าเฉลี่ยตามขนาดสถานศึกษา			แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่						
				ระหว่างกลุ่ม	2	0.55	0.27	1.29	0.27
				ภายในกลุ่ม	231	45.93	0.21		
	4.51	4.50	4.44	รวม	233	46.49	-		

จากตารางที่ 4.13 พบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนไม่แตกต่างกัน

4.3.5 ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างและขนาดของสถานศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ในภาพรวมและรายชื่อ ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงานต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ชุมชน และสาธารณชนอย่างกว้างขวาง	3.55	0.06	มาก
2.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดให้ครูและบุคลากรได้เผยแพร่ผลการพัฒนาการเรียนรู้หรือพัฒนาการของผู้เรียนต่อสาธารณชนทุกภาคเรียน	3.61	0.09	มาก
3.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในและภายนอกต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ	3.61	0.20	มาก
4.	สถานศึกษามีการปรับปรุงการบริหารจัดการตามผลการประเมินและการประกันคุณภาพภายใน	3.52	0.04	มาก
5.	มีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้	3.57	0.14	มาก
6.	ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ตอบสนองความต้องการของชุมชน	3.69	0.09	มาก
รวม		3.59	0.19	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.59$, S.D. = 0.19)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ตอบสนองความต้องการของชุมชน ($\bar{X}= 3.69$, S.D. = 0.09) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการปรับปรุงการบริหารจัดการตามผลการประเมินและการประกันคุณภาพภายใน ($\bar{X}= 3.52$, S.D. = 0.04) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษารับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณการเงินของคณะกรรมการสถานศึกษา ($\bar{X}= 3.61$, S.D.=0.16)

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเอง จำแนกตามสถานภาพ

สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			t	Sig.
	n	\bar{X}	S.D.	n	\bar{X}	S.D.		
ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	18	3.57	0.11	216	3.60	0.22	1.43	0.14

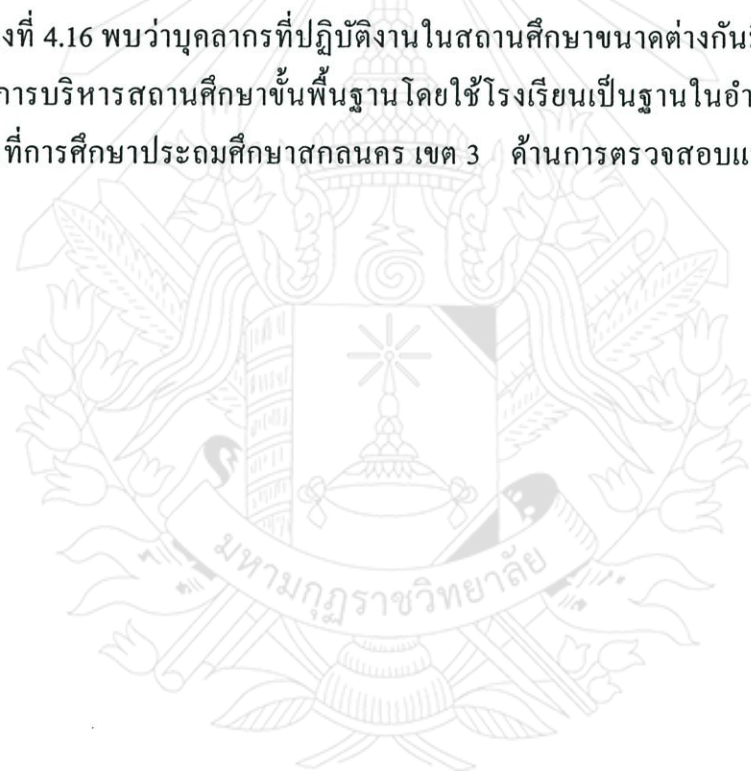
จากตารางที่ 4.15 พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	ค่าเฉลี่ยตามขนาดสถานศึกษา			แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่						
				ระหว่างกลุ่ม	2	0.01	0.01	0.04	0.95
				ภายในกลุ่ม	231	44.17	0.20		
	4.04	3.99	4.02	รวม	233	44.19			

จากตารางที่ 4.16 พบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังนี้ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกระจายอำนาจ 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) ด้านการบริหารงานตนเอง 4) ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน 5) ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล และเปรียบเทียบจำแนกตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 234 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ t - test, F - test ผู้ศึกษาได้สรุปผลการศึกษาได้ตามลำดับต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยข้อมูลตามรายละเอียดในแต่ละส่วนต่อไปนี้

5.1.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

จากแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 234 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 234 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของแบบสอบถาม เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า เป็นผู้บริหารจำนวน 18 คน (ร้อยละ 7.69) ครูผู้สอนจำนวน 216 (ร้อยละ 92.31) และ เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 74 คน (ร้อยละ 31.61) ขนาดกลาง จำนวน 84 คน (ร้อยละ 36.32) และขนาดใหญ่จำนวน 76 คน (ร้อยละ 32.47)

การบริหารงานตนเองจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการบริหารงานตนเองสูงกว่าครูผู้สอน

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิเคราะห์พบว่า ไม่แตกต่างกัน

5.1.5 ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง และขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิเคราะห์พบว่า ไม่แตกต่างกัน

5.1.6 ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างและขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์พบว่า ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้าน

การตรวจสอบและถ่วงดุล จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจ และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างและขนาดของสถานศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ต่อสภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อที่น่าสังเกต คือ ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังผู้ได้บังคับบัญชาในระดับล่าง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดเรื่องการกระจายอำนาจไว้ตามมาตรา 39 จึงเกิดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนในเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **อุทัยวรรณ หาญกล้า** ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษา การบริหารและจัดการสถานศึกษา มุ่งให้การบริหารโรงเรียน การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **เผด็จ ขอบรูป** วิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตามตำแหน่งงาน คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของ **ปัทมกร ทองเงิน** ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

โดยการแบ่งสถานศึกษาเป็น 3 ขนาด ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์นั้นในภาพรวมไม่แตกต่างกันเนื่องจากการกระจายอำนาจมีแนวทางการบริหารคือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานงบประมาณการเงินยังเป็นแบบแบ่งสายขึ้นบังคับบัญชา บุคลากรในหน่วยงานรับนโยบายมาปฏิบัติเท่านั้น และการบริหารการจัดการศึกษาของประเทศไทยมีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานระดับปฏิบัติมีอำนาจตัดสินใจ และสนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในรูปแบบของคณะกรรมการขององค์กรทางการศึกษาระดับต่างๆ เนื่องด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีเจตนารมณ์เพื่อให้เป็นกฎหมายแม่บท ในการบริหารและการจัดการศึกษา เน้นให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังหน่วยปฏิบัติคือสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ให้กระจายอำนาจทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารจากส่วนกลาง ไปยังสถานศึกษาโดยตรง

5.2.2 ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างและขนาดของสถานศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อที่น่าสังเกต คือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยจากสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องจาก โรงเรียนต้องเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรและแบบแผนการทำงานของโรงเรียน ให้เป็นผู้รู้จักคิดริเริ่มด้วยตนเอง คิดช่วยตนเอง สร้างตนเองให้เข้มแข็ง บริหาร โดยการริเริ่มด้วยตนเองและรู้จักรับผิดชอบตนเอง การบริหารในรูปแบบนี้ก่อให้เกิดการปฏิรูปที่การบริหารโรงเรียน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล และการชื่นชมความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมกร ทองเงิน ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง และขนาดของสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลโดยการสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนที่เหมือนกัน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **ปลั่งกร ทองเงิน** ได้ศึกษาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกันเนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกันโดยมีความสอดคล้องและเหมาะสม การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ยังเป็นการส่งเสริมให้เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน และจากการที่ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยตรงนั้นนอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์ และคุณค่ายังก่อให้เกิดการพัฒนาด้านคุณภาพของการศึกษา ซึ่งหลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้งครูผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

5.2.3 ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเอง และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างและขนาดของสถานศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อที่น่าสังเกตคือผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงานและมีการประเมินผลตามแผนอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจาก การวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นสมรรถนะหลัก ของมาตรฐานตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องได้รับการประเมินเข้าสู่ตำแหน่ง และประเมินวิทยฐานะด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **เผด็จ ขอบรูป** วิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการ

บริหารงานของผู้บริหารงานสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับ คือด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการบริหารตนเอง ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเองจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการบริหารงานตนเองสูงกว่าครูผู้สอน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นบทบาทหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพลด็จ ขอบรูป วิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตามตำแหน่งงาน คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิเคราะห์พบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการบริหารงานตนเอง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปัทมกร ทองเงิน ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5.2.4 ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างและขนาดของสถานศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อที่น่าสังเกต คือ คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน ตรงกันและสามัคคีในการทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องจาก สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชน โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาให้เข้าใจในหลักการและวิธีการของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารใหม่ ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เช่น ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับทิศทางการศึกษา สนับสนุนกิจกรรมการศึกษา การจัดทำหลักสูตร และติดตามผลการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คณิต ยวงสุวรรณ ศึกษารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขิงเทรา เขต 2 ได้แก่ รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก และงานวิจัยของ เสรี พุทธิปวน ได้ศึกษาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอมืองจังหวัดลำพูน พบว่า ด้านการบริหารมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารมีการชี้แจงบทบาทของคณะกรรมการ โรงเรียนและได้ร่วมกันสรุปผลการพัฒนา โรงเรียนตามแผนการดำเนินงาน

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง และขนาดของสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกสถานศึกษา อีกทั้งสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานสถานศึกษาอย่างเป็นระบบต่อสาธารณชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงาน วิจัยของ อรรถัย เกิดเพชร ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา

สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ปัจจัยด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน และด้าน สิ่งแวดล้อมภายนอกองค์กร ส่งผลต่อการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร ด้าน หลักการกระจายอำนาจ ส่งผลต่อการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการบริหารตนเอง และด้านหลักการตรวจสอบและ ถ่วงดุล ขนาดของสถานศึกษาไม่มีผลต่อการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนมีการพัฒนาตนเองในการเป็นนักแสวงหา รอบรู้ และประสานประโยชน์ สถานศึกษาต้องปรับบทบาทและ สร้างภาพพจน์ที่ดี โดยให้ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนปรับบทบาทและพัฒนาสถานศึกษาให้มีลักษณะ ผู้บริหารดี ครูดี และ นักเรียนดี มีการพัฒนาความรู้และทักษะการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะทำให้ชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้ผู้ที่รู้ปัญหาสามารถพัฒนาการศึกษาในทางที่ดีขึ้น

5.2.5 ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียน เป็น ฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้าน การ ตรวจสอบและถ่วงดุล และเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างและขนาดของ สถานศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนต่อสภาพการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีข้อที่น่าสังเกต คือ ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ตอบสนองความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความคล่องตัวใน การบริหารและจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยให้ ความสำคัญแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีส่วนร่วมตัดสินใจ รับผิดชอบ วางแผน ติดตามผล พัฒนา คุณภาพการศึกษาตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วชิรา ภรณ์ จิมลิ้ม ได้วิจัยเรื่องกลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินงาน ตามกลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง ตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้าน การตรวจสอบและถ่วงดุล จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง และขนาดสถานศึกษา ผลการ วิเคราะห์พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อ

สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ เป็นผู้นำอย่างเต็มศักยภาพ และเป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีความสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นนักประสานในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน รวมทั้งมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองอนาคตของโรงเรียนได้ตรงความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วชิรภรณ์ จิมลิม ได้วิจัย เรื่อง กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า พนักงานครูเทศบาลเมืองตะกั่วป่าที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และความสำเร็จของการบริหารงานใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ไม่แตกต่างกัน

การจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาไม่มีความแตกต่างเพราะใช้หลักการตรวจสอบและถ่วงดุลส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กระอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

5.3.1.1 ด้านการกระจายอำนาจ โรงเรียนควรมีการกระจายอำนาจให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การวางแผนงานวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน การวัดผลประเมินผล ทั้งยังควรกำหนดระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน

5.3.1.2 ด้านการมีส่วนร่วม เพื่อให้การบริหารงานบุคคลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรภายในโรงเรียนให้ชัดเจน และทั่วถึง

5.3.1.3 ด้านการบริหารงานตนเอง หน่วยงานต้นสังกัดควรมอบหมายให้โรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงาน การวางแผน กำลังคน การสรรหา คัดเลือก การฝึกอบรมและการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ตลอดจนความเป็นอิสระในการพิจารณาค่าตอบแทน การให้รางวัล และโรงเรียนควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรภายในโรงเรียนให้ชัดเจน และทั่วถึง

5.3.1.4 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ผู้บริหารและครูควรมีการวางแผนการทำงานร่วมกัน และวางแผนการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทุกคนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การจัดองค์กร งานสัมพันธ์ชุมชน และงานประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชน เกิดความพึงพอใจและความเชื่อมั่น และมีความเต็มใจที่จะระดมทรัพยากรต่างๆ ช่วยเหลือโรงเรียน

5.3.1.5 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล หน่วยงานต้นสังกัดควรให้โรงเรียนได้ดำเนินการบริหารจัดการงบประมาณด้วยตนเองอย่างจริงจัง โดยโรงเรียนต้องจัดทำแผนการเบิก-จ่าย การจัดซื้อ-จัดจ้าง การทำบัญชีพัสดุ การควบคุมตรวจสอบ และการจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้บุคคลภายนอกสามารถตรวจสอบได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

5.3.2.1 จากผลการวิจัย ผู้บริหาร ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในอำเภอบ้านม่วงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

5.3.2.2 จากผลการวิจัย ผู้บริหาร ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในอำเภอบ้านม่วงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ด้านการกระจายอำนาจ เป็นลำดับแรก ดังนั้น ผู้บริหารระดับสูงควรมีการกระจายอำนาจให้กับสถานศึกษาอย่างสมบูรณ์แบบ เพื่อที่จะให้สถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจบริหารจัดการในเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของสถานศึกษาและชุมชนอย่างแท้จริง

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกแบบกรณีศึกษา หรือการวิจัยปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยรวม

5.3.3.2 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของชุมชนเพิ่มเติมในการวิจัย เพื่อให้ได้มุมมองของสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาที่หลากหลาย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพต่อไป

5.3.3.3 ควรศึกษาวิจัยสภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภออื่นๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในแต่ละด้าน

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

- กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546. .
- จ่านอง แจ่มจันทร์วงศ์. อ่างใน สุรศักดิ์ ปาเฮ. การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. แพร์ : โรงพิมพ์สำนักงานศึกษาธิการอำเภอวังชิ้น, 2546.
- ธีรรัตน์ กิจจาร์ักษ์. เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา. เพชรบูรณ์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, 2542.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. หลักการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก : ตรีภูไทย, 2543.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2553.
- ปราชญา กล้าผจญ. หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพมหานคร, 2545. .
- เผด็จ ขอบรูป. “สภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทมาภิ”. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 ตุลาคม 2552 – มกราคม 2553. รสสุคนธ์ มกรมณี, 2546. 1 มิถุนายน. วารสารครูปริทัศน์. 5.
- รุ่ง แก้วแดง. ปฏิบัติการศึกษไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มติชน, 2542.
- วันชัย ดนัยตโมนุท และไกร เกษทัน. อ่างใน สุรศักดิ์ ปาเฮ. การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. แพร์ : โรงพิมพ์สำนักงานศึกษาธิการอำเภอวังชิ้น, 2546.
- วิโรจน์ สารรัตน์. การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิทยวิทูรย์, 2543.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2540.
- สมเดช สีแสง. คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ. ชัยนาท : ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย, 2544.
- สมยศ นาวิการ. การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บรรณกิจ, 2545.

- สมศักดิ์ คงเที่ยง. **หลักและทฤษฎีการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3. **รายงานผลการดำเนินการจัดการศึกษาประจำปี 2554**. สกลนคร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3, 2554.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **เอกสารงบประมาณฉบับที่ 3 งบประมาณประจำปี พ.ศ.2548**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานงบประมาณ, 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **รายงานการประชุมแนวคิดและประสบการณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของประเทศไทยปี 2544**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2544.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. **การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**.แพร่ : โรงพิมพ์สำนักงานศึกษาธิการอำเภอวังชิ้น, 2546.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ : **อ่างโน อุทัย บุญประเสริฐ. การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. **การบริการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บุ๊คพอยท์, 2544.
- อัจฉรา สังข์สุวรรณ. **การบริหารงานบุคคล : การศึกษาเฉพาะกรณี**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2540.
- อุทัย บุญประเสริฐ. **การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- _____ . **การบริหารและการจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน**. เชียงใหม่ : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่, 2546.
- _____ . **การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในรูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2545 .
- _____ . **การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในรูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543.

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

- คณิต ขวงสุวรรณ. “รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2”. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต .บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2549.
- ชูลี คณะสุวรรณ. “ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตสวี จังหวัดชุมพร”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2546.
- ดิเรก วรรณเศียร. “การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณแบบในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- นราภรณ์ คำหวาน. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต .บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2544.
- ปัทมกร ทองเงิน. “การศึกษาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2549.
- มงคล อินทร โชติ. “การบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษขั้นพื้นฐาน”. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2552.
- รุ่งทิwa สันติผลธรรม. “การนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาเอกชน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2552.
- เรสรี พุททปวน. “การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเมืองลำพูน”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- ฤทัยวรรณ หาญกล้า. “การศึกษาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2547.

- วชิราภรณ์ จิมลิ้ม. “กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา”. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 2549.
- อรทัย เกิดเพชร. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร”. ภาคนิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2553.
- อิทธิพล ศรีรัตนะ. “การบริหารโรงเรียนเป็นฐานกับบรรยากาศองค์กรในโรงเรียนคาร์ทอลิก สังกัด อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ”. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต . บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- อุ้มร สวาหลัง. “การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหาร และครูจังหวัดสตูล”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2545.

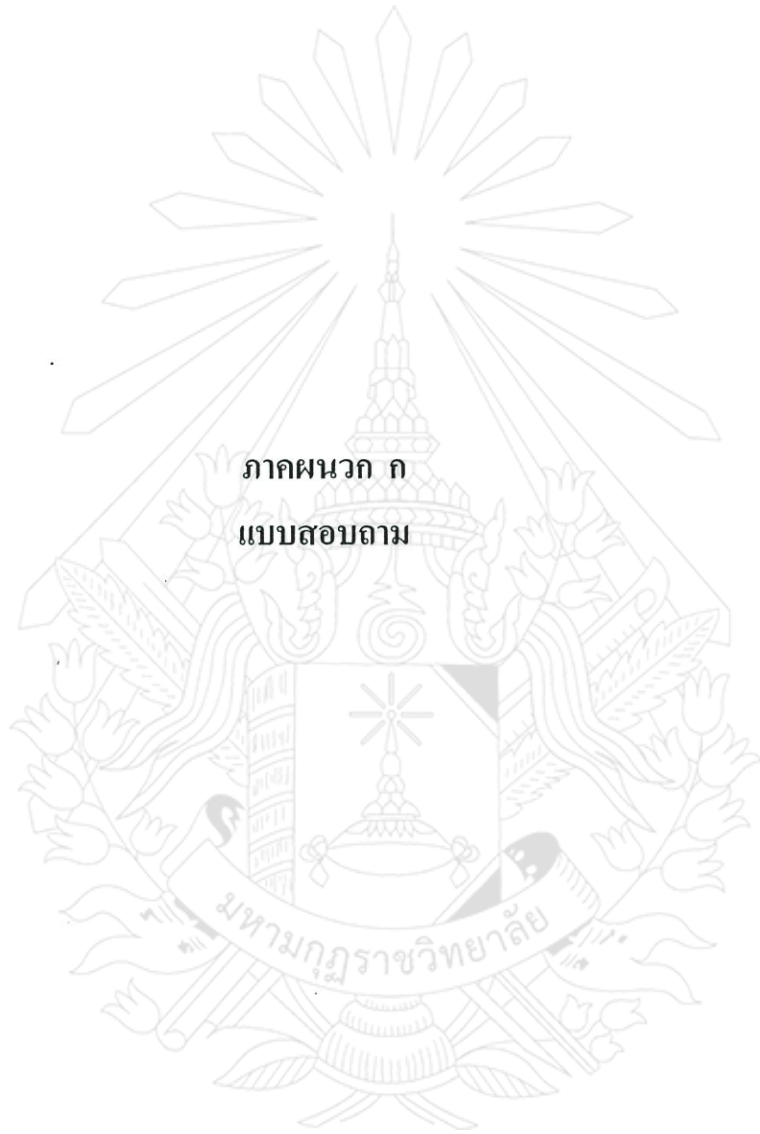
2. ภาษาอังกฤษ

1) Genral Book

- Beck. Lynn G.and Murphy. Joseph. **The Four Imperatives of a Successful School**. California : Corwin Press Inc. 1996.
- Cunningham. William G.; & Cordeiro. Paula A. **Education Administration: A Problem Based Approach**. Boston : Allyn and Bacon, 2000.
- Dummock. **School Based Management and School Effectiveness**. London : Routledge. 1993.
- Guthrie and Helen A. **Introductory nutrition**. 1986.
- Hack. Walter G.; Candoli. I. Caral; & Ray. John R. **School Business Administration: A Planning Approach**. 5th ed. Boston : Allyn and Bacon. 1995.
- Levacic. **Rosalind Local Management of School : Analysis and Practice Buckingham**. Open univ. Pr. 1995.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อำเภอ
บ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็น
ฐาน ในอำเภอบ้านม่วงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
3. โปรดพิจารณาและตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อความถูกต้อง
และความสมบูรณ์ของงานวิจัย

นายอภิรัฐ สมงาม

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / ลงใน () ตามสภาพความเป็นจริง

1. ตำแหน่ง

() ผู้บริหารสถานศึกษา

() ครูผู้สอน

2. ขนาดของสถานศึกษา

() สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1- 120 คน

() สถานศึกษาขนาดกลาง หมายถึง มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 121-300 คน

() สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 สภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง ที่ตรงกับการปฏิบัติงานจริงใน โรงเรียนของท่าน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับการปฏิบัติเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1. ด้านการกระจายอำนาจ						
1	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายการบริหารการศึกษา					
2	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง					
3	ผู้บริหารได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ					
4	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการประสานงานจากหน่วยงานที่กำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ					
5	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการทุกชั้นตอน					
6	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการกระจายอำนาจการตัดสินใจ ในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการฯ ได้อย่างเต็มที่					
7	มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่าย ในสถานศึกษา ทำหน้าที่พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร					
2. ด้านการมีส่วนร่วม						
8	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา					
9	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดกลยุทธ์ศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน					
10	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียน การสอน และติดตามประเมินผล					
11	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ					

12	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับและเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ และชุมชนในการประเมินการจัดการเรียนการสอน					
13	เป็นผู้นำในการประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา					
3. ด้านการบริหารงานตนเอง						
14	ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้					
15	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดองค์กรในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม					
16	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงานและมีการประเมินผลตามแผนอย่างชัดเจน					
17	สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและจัดเก็บค่าเล่าเรียน					
18	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาครูหลากหลายรูปแบบและต่อเนื่องตลอดปี					
4. ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน						
19	คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อบริหารและจัดการของสถานศึกษา					
20	คณะกรรมการสถานศึกษามาจากตัวแทนกลุ่มต่างๆ อย่างหลากหลายและมีองค์ประกอบครบถ้วน					
21	คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนระดมทรัพยากรและทุนจากแหล่งต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา					
22	สถานศึกษารับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณการเงินของคณะกรรมการสถานศึกษา					
23	คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงาน ที่ชัดเจน ตรงกันและสามัคคีในการทำงานร่วมกัน					
5. ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล						
24	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงานต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องชุมชนและสาธารณชนอย่างกว้างขวาง					

25	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดให้ครูและบุคลากรได้เผยแพร่ผลการพัฒนาการเรียนรู้หรือพัฒนาการของผู้เรียนต่อสาธารณชนทุกภาคเรียน					
26	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในและภายนอกต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ					
27	สถานศึกษามีการปรับปรุงการบริหารจัดการตามผลการประเมินและการประกันคุณภาพภายใน					
28	มีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้					
29	ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ตอบสนองความต้องการของชุมชน					

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่าน เกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารโรงเรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

1. ด้านการกระจายอำนาจ

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการมีส่วนร่วม

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการบริหารงานตนเอง

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน

.....

.....

.....

.....

5. ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

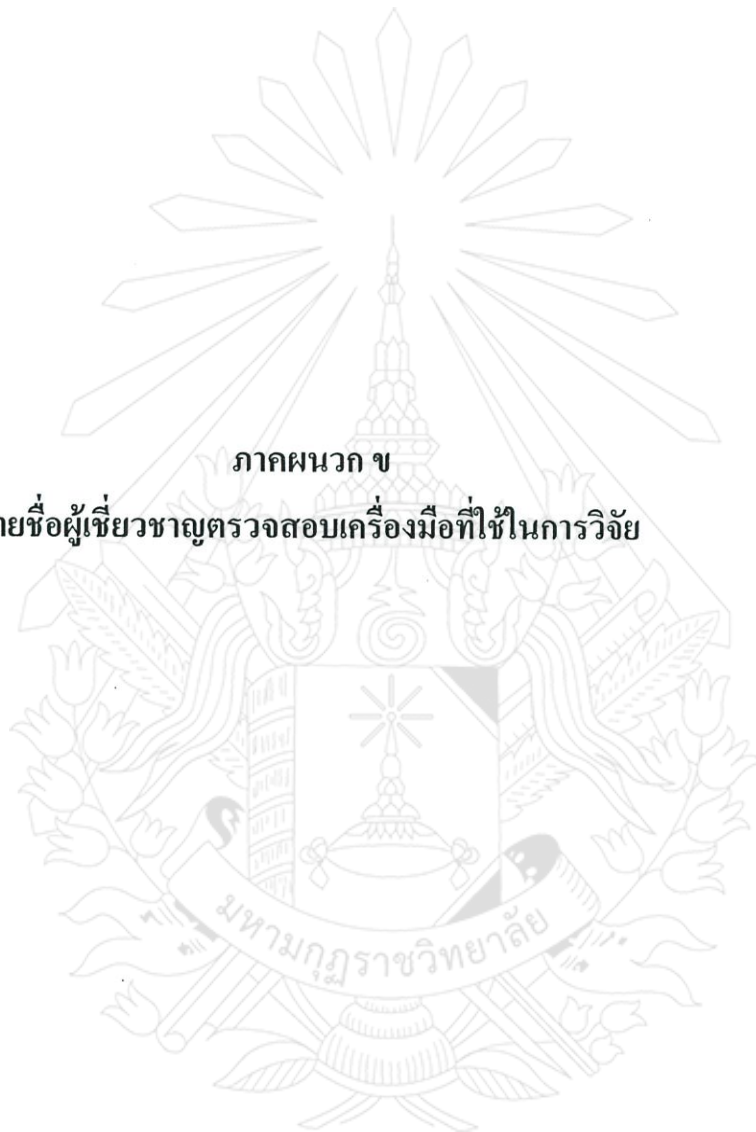
.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. นายวัฒนา ชัยโสม

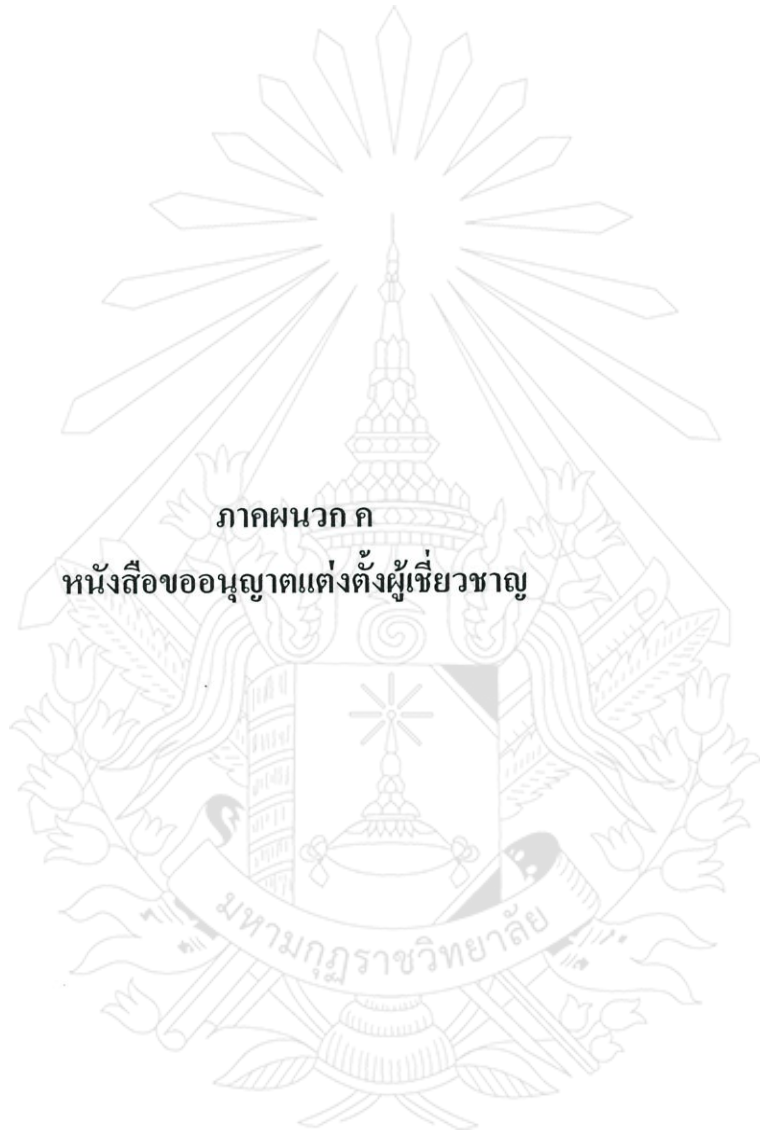
การศึกษา : การศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านเวินร่องถ่อนสามัคคี สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

2. นายมานิตย์ สนิทบรรเลง

การศึกษา : การศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านปากสวย สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

3. นายวัชระ งามชัด

การศึกษา : การศึกษามหาบัณฑิต (การวิจัยทางการศึกษา)
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการ โรงเรียนยูเนสโกสัมมนา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

ภาคผนวก ค

หนังสือขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

ที่ศร6012 (2)/ว472

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน
9/37 หมู่ 12 ถนนราษฎร์คิ่งตำบลในเมือง
อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น40000

21 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เจริญพร นายวัฒนา ชัยโสม

ด้วย นายอภิรัฐ สมงาม นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัวนักศึกษา 5514205102 กำลังทำ สารนิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นต่อการ
บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3” ในกรณีนี้ จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม
เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเที่ยงตรงที่สุด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อ
ตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจัก
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์, ดร.)

รักษาการแทนผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ที่ศธ6012(2)/ว472

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
9/37 หมู่ 12 ถนนราษฎร์คิ่งตำบลในเมือง
อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น40000

21 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เจริญพร นายมานิตย์ สนิทบรรเลง

ด้วย นายอภิรัฐ สมงาม นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัวนักศึกษา 5514205102 กำลังทำ สารนิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นต่อการ
บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3” ในกรณีนี้ จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม
เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเที่ยงตรงที่สุด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อ
ตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจัก
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์, ดร.)

รักษาการแทนผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ที่ศร6012(2)/ว472

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน
9/37 หมู่ 12 ถนนราษฎร์คี่นึ่งตำบลในเมือง
อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น40000

21 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เจริญพร นายวัชรระ งามชัด

ด้วย นายอภิรัฐ สมงาม นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัวนักศึกษา 5514205102 กำลังทำ สารนิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นต่อการ
บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3” ในกรณี จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม
เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเที่ยงตรงที่สุด

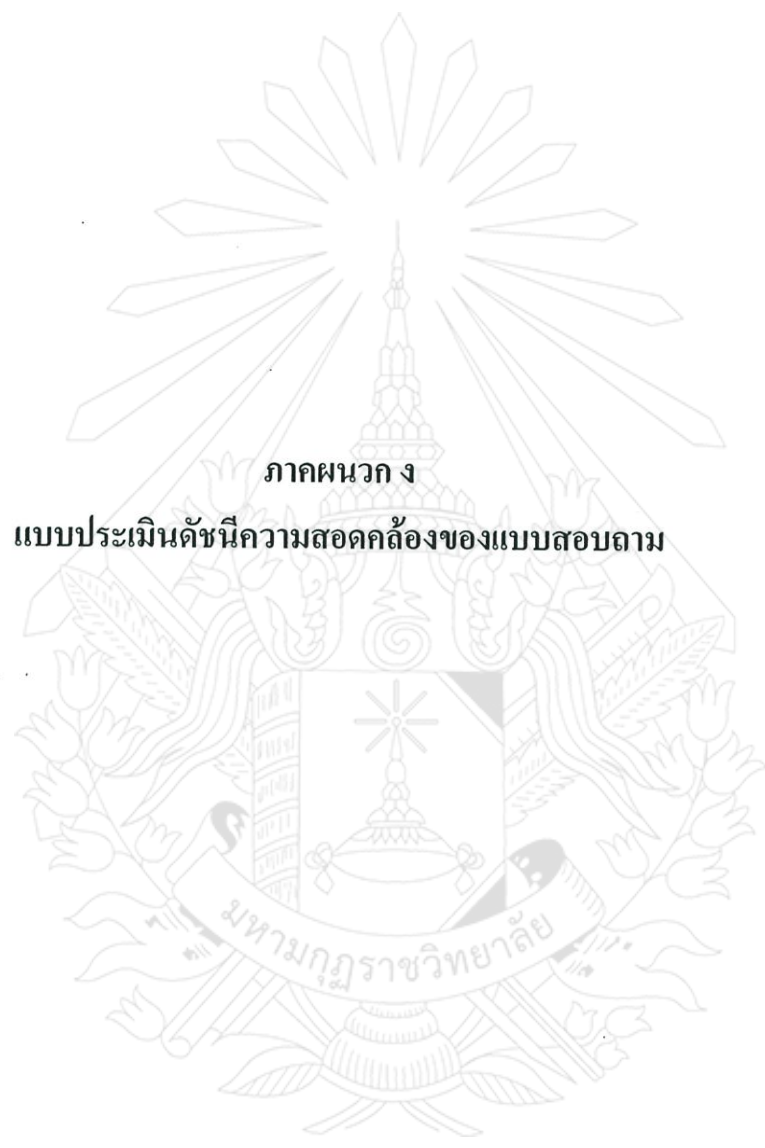
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อ
ตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจัก
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์, ดร.)

รักษาการแทนผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก ง

แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

การหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ตารางแสดงการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาในข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
(Item Objective Conguence) แบบสอบถามเรื่อง ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศกนคร เขต 3

ข้อคำถาม ที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ΣR	IOC = $\Sigma R/n$	ผลการ วิเคราะห์
	1	2	3			
ด้านที่ 1						
1	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
2	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
3	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
4	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
5	1	0	1	2	0.67	ผ่านเกณฑ์
6	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
7	1	0	1	2	0.67	ผ่านเกณฑ์
ด้านที่ 2						
8	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
9	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
10	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
11	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
12	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
13	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
ด้านที่ 3						
14	1	0	1	2	0.67	ผ่านเกณฑ์
15	1	0	1	2	0.67	ผ่านเกณฑ์

การหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ตารางแสดงการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาในข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
(Item Objective Conguence) แบบสอบถาม เรื่อง ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ข้อคำถามที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ΣR	IOC = $\Sigma R/n$	ผลการวิเคราะห์
	1	2	3			
ด้านที่ 3						
16	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
17	0	1	1	2	0.67	ผ่านเกณฑ์
18	0	1	1	2	0.67	ผ่านเกณฑ์
ด้านที่ 4						
19	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
20	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
21	0	1	1	2	0.67	ผ่านเกณฑ์
22	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
23	0	1	1	2	0.67	ผ่านเกณฑ์
ด้านที่ 5						
24	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
25	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
26	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
27	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
28	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์
29	1	1	1	3	1	ผ่านเกณฑ์

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ศธ 6012(2)/511

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
9/37 หมู่ 12 ถนนราษฎร์คี่นึ่งตำบลในเมือง
อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น 40000

24 กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ด้วย นายอภิรัฐ สมงาม นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัวนักศึกษา 5514205102 กำลังทำ สารนิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3” โดยมีศ.ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและ ดร.พรสมบัติ ศรีไสย เป็นที่ปรึกษาร่วม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออนุญาตให้ นักศึกษาดังกล่าว เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของท่านเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไปหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

เจริญพร

(พระครูปลัดธรรมจริยวัฒน์, ดร.)

รักษาการแทนผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก จ
คำศัพท์ประสิทธิ์แอลฟา

RELIABILITY ด้านที่ 1

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
STATUS	28.7788	7.9601	.1089	.6597
SIZE	28.5069	6.9085	.1645	.6760
A1	26.6498	6.6916	.4881	.5976
A2	27.1290	6.1314	.5327	.5761
A3	27.0553	5.9321	.5737	.5631
A4	27.0737	6.5038	.3212	.6295
A5	26.7189	6.3512	.3830	.6127
A6	26.8249	6.8210	.3394	.6238
A7	26.7926	7.6466	.1001	.6693
B1	24.7465	4.4031	.3278	.4631
B2	24.4885	4.3899	.3217	.4648
B3	25.0230	4.7078	.3432	.4697
B4	25.3502	4.3027	.2362	.5009
B5	24.9263	4.4760	.3230	.4664
B6	24.6544	4.0143	.4501	.4102
C1	21.7604	2.7571	.4748	.3310
C2	21.6267	2.7906	.4773	.3332
C3	21.7512	3.1230	.3424	.4060
C4	21.4562	3.2770	.2234	.4574
C5	21.5945	3.1403	.3316	.4107

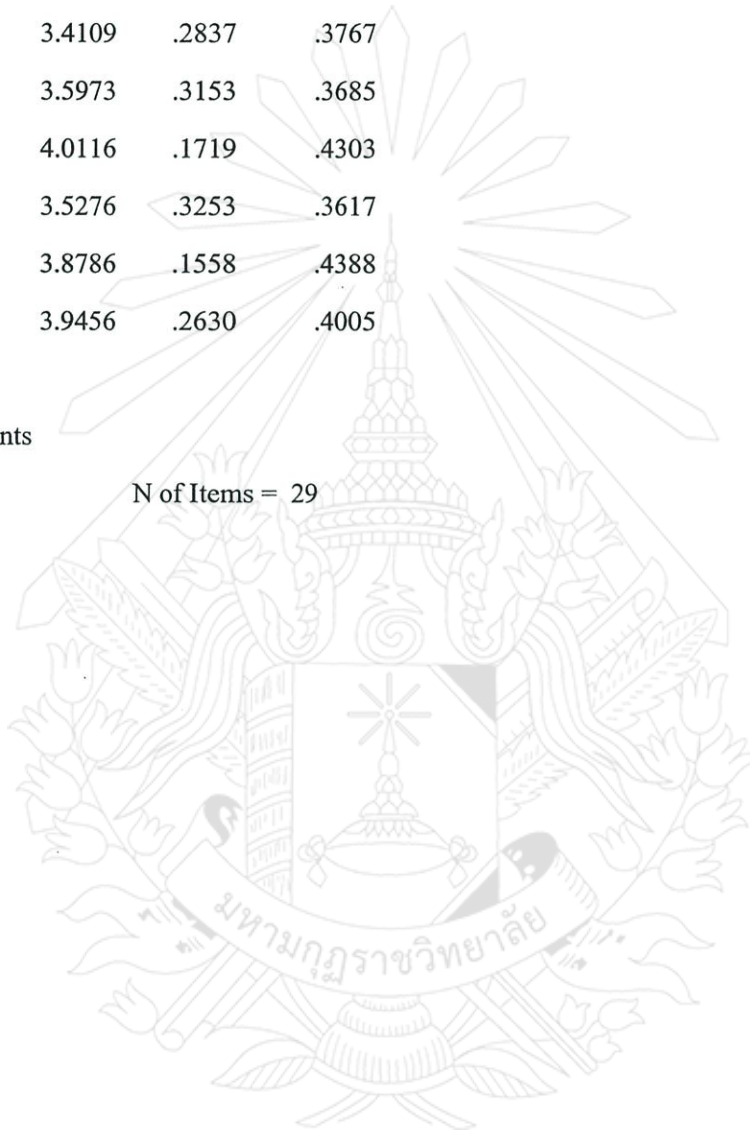
D1	21.0138	3.0044	.3091	.3973
D2	21.5115	2.9455	.3487	.3803
D3	21.3825	2.7836	.3335	.3766
D4	21.5991	3.0283	.2982	.4023
D5	21.5207	2.6211	.3509	.3613
E1	24.6590	3.4109	.2837	.3767
E2	24.7650	3.5973	.3153	.3685
E3	24.7327	4.0116	.1719	.4303
E4	24.3594	3.5276	.3253	.3617
E5	24.1014	3.8786	.1558	.4388
E6	24.6359	3.9456	.2630	.4005

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 29

Alpha = .9118

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายอภิรัฐ สมงาม
วัน เดือน ปี เกิด	10 ตุลาคม 2514
ภูมิลำเนา	190 หมู่ 5 ตำบลไฮหย่อง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	131 หมู่ 1 ตำบลช้างมิ่ง อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร
ประวัติศึกษา	
พ.ศ. 2538	ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว สถาบันราชภัฏสกลนคร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2539	อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนบ้านผาทอง อ.วังสามหมอ จ.อุดรธานี
พ.ศ. 2547	อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนบ้านหนองบัวสิม อ.คำตากล้า จ.สกลนคร
พ.ศ. 2547	ครู คศ. 2 โรงเรียนบ้านหนองบัวสิม อ.คำตากล้า จ.สกลนคร
พ.ศ. 2555	ครู คศ. 3 โรงเรียนบ้านอุนคง อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านอุนคง ตำบลนาโน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร
ตำแหน่ง	ครู คศ. 3